

Registered under the Government of India's Act 24V of 1917

(All the rights are reserved by the publisher.)

लौक

वाल्मी.

क्रमोर्वच.

नीति.

स्वाम.

गम. (

रेश

ची. (

(रेश

गुरु विरजानन्द दण्डे
सन्दर्भ पुस्तकालय
पु. परिग्रहण क्रमांक . 3324
दण्डानन्द परिग्रहण

श्रीमद्भारत्युपाख्यभास्कररायदीक्षितेन

विरचितो

वैदिककोशः ।

मुद्रितः

कल काँग्रेसी

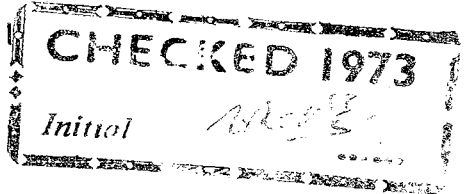
वैदिकनिघण्टुना गीर्वाणमहाराष्ट्राङ्गलभाषासु
विरचितेन सूचीचतुष्टयेण सहितः ।

रा. रा. नारायण बालकृष्ण गोडबोले इत्यनेन

जनस्थाननिवासिना वापू इत्यपरनामभृता

वे. रा. रा. विश्वनाथशास्त्री जोशी इत्यनेन च

संभूय संस्कृतः

स च

शकं १८१० वत्सरे

मुद्रय्यां

निर्णयसागराख्यमुद्रणालयाधिपेन मुद्रितः ।

मूल्यं ८ आणकाः ।

110 1,7

33229

● कृते ज्ञानात्र मुक्तिः ●	
पुस्तक सं० १०१२३४५६७८९०	55
गत सं० १९७३	
दि० १०/१२/७३	
कल ग्रन्थालय काँग्रेसी.	

(सन १८६७ च्या २५ व्या आक्टाप्रमाणें रजिस्टर करून सर्व हक्क
प्रसिद्धकर्त्यानें स्वाधीन ठेविले आहेत.)

INTRODUCTION.

WITHOUT much preface we would place before the general public and the Sanskrit student and scholar in particular the following pages which are in our opinion calculated to be of some though not perhaps very great use to them. The plan and the arrangement adopted will, we hope, speak for themselves. This much for us as joint workers or colleagues.

It would not be, I think, out of place if I offer to the readers a short account of the author, the materials on which the present edition of the *Kos'a* is based, and the occasion which induced us (I mean myself and Bâpû S'âstrî) to offer this glossary to the public. Ever since I became acquainted with *Riksamhitâ* (and this was in 1876 when I thought of presenting myself at the M.A. Examination, but the thought, I must say, melted away owing to certain domestic misfortunes) it had struck me as it must have struck many others that a Vedic Vocabulary or Glossary and a Vedic Grammar were great *desiderata*. These have been long felt. My attention was first drawn to the Vedic *Nighantû*, one of the *Upagranthas* of the *Rigveda*, in 1876. I read and studied it and thought of publishing it. But before, I said to myself, I took up the publication I must think if it would be useful to the Sanskrit student and the scholar in its present form. I therefore thought and thought over the matter and did not come to the conclusion that I should publish it in its existing form until at last in May 1887 a friend and relation of mine one Mr. Chintâman Balavant Soman brought to me here a well-written manuscript bearing the name वैदिककोशः. It covers pp. 1-20 in the

present edition. Mr. Soman placed the manuscript at my disposal and said that he discovered it in a satchel or Vesh-tana of an uncle of his and that I might use it if I thought it worth anything. I took it in hand and the old thought of publishing the Nighantu crossed my mind as I began to read it. It gave a definiteness to my plan and I began to work at the manuscript in right earnest with the assistance of Mr. Vis'vanâtha alias Bâpû S'âstrî Jos'î of Nâsik, a young promising man, late student of the Sanskrit Pâthas'âlâ there. Mr. Vis'vanâtha has been with me for the last two years. He has been assisting me in my edition of the Mrichchhakatika which I have undertaken for the Bombay Sanskrit Series and which owing to unforeseen and uncontrollable difficulties I have not yet been able to finish but which I hope now soon to bring out. The assistance rendered by Mr. Vis'vanâtha is incalculable and invaluable. In fact, he has done everything connected with this edition. I only exercised a sort of general supervision and gave him directions in his work. I would therefore be content with taking to myself the credit, if any, of directing him. The alphabetical indices are his work, and these will, it is hoped, be useful to the student. The manuscript of this vocabulary or glossary as I have termed it (in verse after the much famed and known Ko'sa of Amarsimha) has been carefully collated with the Nighantu and is corrected after consulting a very good Vaidika or Veda-reciter who was made to recite and see the proofs. This was Mr. Anant Bhatta Phadake to whom my acknowledgements are due. My acknowledgements are also due to the late Mr. Gangâdhar S'âstrî Dâtâr of this place to whom I frequently went for consultation when the press copy was being written out and prepared and the text settled. Mr. Gangâdhar S'âstrî, I must candidly say, was good and kind enough to refer to the Nairukta Bhâshya whenever a difficulty arose before he gave us his opinion.

The present edition it will thus be observed is based on a single manuscript lent by Mr. Soman. Later on however Mr. Gangâdhar S'âstrî was good enough to lend me a manuscript of the same in his possession. He thought that he had one when we came to the second Kânda or Part of the work. This manuscript was incomplete and contained Part II (द्वितीयकाण्ड) of the work only. Mr. Gangâdhar S'âstrî said that he had that much only with him for a number of years and he did not even hear and know that this was the second part of a complete work. Mr. Gangâdhar S'âstrî without any scruples or hesitation allowed us the use of his manuscript and this noble example is worthy of being followed by the old race of S'âstrîs. It would have been much better had more Mss. been available. He gave us also the history of the auothor which is as follows :—

“Mr. Bhâskaraârâya was a great Vaidika and a learned S'âstrî. He was conversant with the S'rauta. He was very intelligent, almost a prodigy of genius. He was an inhabitant of Bida Sângali and sojourned for a time in Poona though he spent a greater portion of his life at Benâres. He is said to have lived some 150 or 200 years ago. He was some say brought to Poona by Parashurâma Bhâû Patavardhan who had a widowed daughter and whom he wished to get remarried. Bhâskaraârâya was brought from Benâres to give his verdict in favor of remarriage of widows or widowed girls.

The following is a list of works that are traced to him or of which he is said to have been the author. From some of these his date can be ascertained. As may be seen from his works he has composed a good many works in connection with the Tantra literature.” He had taken upon himself or assumed the Dîkshâ as his name भासुरानन्दनाथ given at pp. 18 of Dr. Bhândârkar's Report for 1879/80 clearly shows :—

1. Varivasyârahasya. (S'ake' 1710)	9. Baudhâyanasahasrabhojana-khandavyâkhyâ.
2. Kaulopanishadvyâkhyâ.	10. Navaratnamâlâ.
3. Bhâvanopanishadvyâkhyâ.	11. S'ivanâmakalpalatâ.
4. Mahopanishadvyâkhyâ.	12. Guptavati. (Commentary on Devi Saptas'atî)
5. Tripuropanishadvyâkhyâ.	13. S'ivastôtras'ataka.
6. Shyâmopanishadvyâkhyâ.	14. Lalitâsahasranâmabhâshya.
7. S'ankarshakândamîmâmsa.	15. Tṛichabhâskara.
8. Bhâttadîpikâ.	

The Ms. on which the present edition of the Kos'a is based bears date. It is शालिवाहन शके १६९७ मन्मथनामसंवल्लरे श्रावण-शुद्धदशम्यामिदं पुस्तकं समाप्तम्.

There is a veil of uncertainty, I should think, spreading over and round the time when Bhâskara, Bhâskaraçaya, or Bhâskaraçaja, author of the present work, lived. In Dr. Bhândârkar's printed report for 1883/84, a work named Varivasyârahasya by the same author (the same as above) numbered 734 is said to have been written in S'ake 1710. This is the date either of the completion of the work or of the manuscript. If of the completion of the work this date does not at all go in with the date given below of the completion of another work of the same author—the Lalitâsahasranâmabhâshya. If of the manuscript there is a possibility of the author having lived long before this date. But from the following considerations it can safely be inferred that this is the date of both the completion of the work and the manuscript or in other words the date of the completion was not far back from that of the manuscript. The Lalitâsahasranâmabhâshya is put down by Dr. Bhândârkar as having been completed by Bhâskaraçaya in 1685 (see p. 18 of his Report for 1879/80). This is of course Samvat. I shall presently say why. The beginning and ending verses of the Bhâshya (No. 50) as given there are :—

आदिः

श्रीगम्भीरविपश्चितः पितुरभूद्यः कौनमाम्बोदरे
विद्याष्टादशकस्य मर्मविदभूद्यः श्रीनृसिंहाङ्कुरोः ।
यश्च श्रीशिवदत्तशुक्लचरणैः पूर्णाभिषिक्तोऽभव-
त्स त्रेता त्रिपुरात्रयीति मनुते तामेव नाथत्रयीम् ॥ १ ॥

अन्तः

श्रीविश्वामित्रवंश्यः शिवभजनपरो भारती सोमपीथी
काश्यां गम्भीरराजो बुधमणिरभवद्भास्करस्तस्य सूनुः ।
मोदछायामितायां शरदि शरदतावाश्विने कालयुक्ते
शुक्ले (१६८५) सोमे नवम्यामतनुत ललितानामसाहस्रभाष्यम् ॥ १ ॥

In this verse of the colophon of the Bhâshya Bhâskara-
râya gives the date of the completion of his work. The
interpretation of this is the hinge on which the whole
thing turns. It therefore becomes necessary that मोदछाया-
मितायां शरदि should be correctly interpreted. If 1685 is taken
as the correct date the tale told by Mr. Gangâdhar Shâstrî
of Bhâskara-râya's visit to Poona becomes a forgery. His
visit to Poona is only possible if he is a contemporary of
Parashurâm Bhâu and not otherwise. If we take 1785 as
the correct date then there is nothing, so far as things
stand at present, that is irreconcilable. Mr. Gangâdhar
Shâstrî had given us the date with the explanation in
haste (as given in the Marâthî preface or introduction).
As the S'aka or era recognised in the North of India was
the Samvat, we took 1785 Samvat as the date of the Lali-
tâsahasranâmabhâshya. We hoped to utilize this infor-
mation when the time of writing the preface came but before
this time came the learned gentleman was carried away from
us. The difference between this date and Dr. Bhândârkar's
date is a hundred years which we did not mark before. Dr.
Bhândârkar says at p. 88 of his report for 1883/84 that Bhâ-
skara-râya flourished in the beginning of the 17th century.
This conclusion is, I am led to believe, based on 1685 as the

date of the Bhâshya abovenamed. The Samvat (for that and no other is the era adopted by Dr. Bhândârkar) year 1685 gives S'aka. 1550 or 1628 A. D. Parashurâmpant Bhâu had a widowed daughter and he did invite opinions from Pandits from Banâres and wanted to have the Hindu Shâstras interpreted in favour of Remarriage. He lived from S'ake 1662 to 1721 or A. D. 1740 to 1799. He was married in A. D. 1753. His eldest son was born in 1761 and his eldest daughter was a widow, she having lost her husband only a fortnight after her marriage when she was only eight years old. These circumstances supposing that Bhâskaraçaya was invited and brought to Poona require that he must be living in or about the year A. D. 1770. I was therefore about to reject Mr. Gangâdhar Shâstri's story as it was quite at variance and could not be reconciled with the date furnished by Dr. Bhândârkar, when I was given the following verse in connection with the Akshara Lipi from the Samarasâra:—

कादयोऽङ्काष्टादयोङ्काः पाद्याः पञ्च प्रकीर्तिताः ।

यादयोऽष्टौ मताः प्राज्ञैर्गणकैर्बुद्धिमत्तरैः ॥ १ ॥

I would render it into English:—The letters क to झ and ट to ध represent in order the nine figures one to nine, ञ and न represent zero. The five letters from प to म represent again the first five figures or numbers. Similarly the letters य to ह the last of the Sanskrit alphabet represent the numbers one to eight in order. This when made use of in interpreting the verse मोदञ्जयामितायां &c. gives us the year 1785 and not 1685. I would therefore make Bhâskaraçaya live a century later than Dr. Bhândârkar would. I would have him live in the 18th century and not in the 17th.

I have other authorities also for arriving at this conclusion and these I would not hold back. They are:—

(1) छ is given equal to 7 at p. 2 No. 1 Vol. I. of a monthly (now stopped) named ज्योतिःप्रकाश conducted by one Mr. N. G. Kadlag.

(2) In a verse enumerating the formula for finding the apparent position of the planet गुलिक (Neptune as some native astronomers say) we have in the सर्वार्थचिन्तामणि, a Hindu astronomical work, the following verse :—

तरुखरजयभयवृपतनुखनिनाड्यो भास्करादिवारेषु ।
दिनमानघटी गुणिता नागहता गुलिकनाडिका स्पष्टा ॥ १ ॥

In this verse तरु, खर, जय, भय, वृप, तनु, खनि are interpreted by 26, 22, 18, 14, 10, 6, and 2. Among these जय=18 ज being equal to 8 and य being equal to 1. As ज=8 it is clear that छ=7.

(3) The Samvat year 1685 corresponds to the S'aka year 1550. According to the verse मोदछायामितायां &c. the 9th day of the first or bright fortnight of Âs'vina must fall on a Monday. The formula for finding the Ahargana as given in the verse द्व्यब्धीन्द्रो नितशक ईशहत् &c. of the Grahalâghava invariably and universally made use of, would not give Monday for the 9th of Âs'vina for the year 1550 but does give it for 1650.

(4) There is a commentary on the Saptas'ati by Nagojibhatta and the Guptavati (No. 12 above) is professedly written by Bhâskaraârâya to show that the interpretations of Nagojibhatta are erroneous. This if true leaves no doubt as to the priority of Nâgojibhatta. Nâgojî and Bhâskara might at least be supposed to be contemporaneous and the commentary of Nâgojî might have appeared before that of Bhâskara. As to Nâgojibhatta's date 1731 A. D. see Dr. Bhândârkar's Report for 1883/84 pp. 51.

For these considerations I am inclined to have our author live in the 18th century as I have said above. He

is not at all to be confounded with Bhatta Bhâskara, Bhâskara Mis'ra and others of a very ancient date. I have the highest regard for Dr. Bhândârkar and am sorry I have an occasion to disagree with him. Although I do so I am quite willing to withdraw my conclusions if it turns up that the 17th century must be taken as the correct date of Bhâskara. Circumstances must have happend which might have led Dr. Bhândârkar to interpret मोदञ्जया by 1685. For having drawn my attention to the notices of Bhâskara's works in the printed Catalogues and Reports I am indebted to Dr. Bhândârkar himself.

The following pages clearly show how small and poor the Vedic vocabulary was. It will be seen that the same word denotes a number of things or objects. In the case of verbs, however, we see that there is a number of words to denote the same action, that of going especially. That there are no names for a mountain and the moon when we have names for the sun, a cloud, rivers, water, sacrifice, priests, and other things, is a thing that strikes me as strange.

We cannot conclude this introduction without expressing our sincere thanks to Mr. Kâs'inâth Pândurang Parab for his suggestions and assistance freely rendered (as usual) by him when the book was passing through the press.

N. B. G.

॥ श्रीः ॥

ग्रन्थस्य निर्मातुरैतिह्यकथा ।

अस्य ग्रन्थस्य निर्माता विद्वान्भास्करपण्डितः ।
शास्त्रे वेदे तथा श्रौते निष्णातः समभूदयम् ॥ १ ॥
बृहस्पतिसमो बुद्ध्या बभूवेति तु निश्चितम् ।
तद्ग्रन्थवाचनादेतज्ज्ञायते किल सांप्रतम् ॥ २ ॥
आसीच्चायं पुरा काले बिडसांगलिनामके ।
खेटके हि चरन्नित्यं भिक्षार्थं वा इतस्ततः ॥ ३ ॥
आकिचन्यात्सदा खिन्नो जगाम गहने वने ।
तोषयामास वै देवीं तपसा स द्विजोत्तमः ॥ ४ ॥
ततो देवी प्रसन्नाभूज्जगाद वरमीप्सितम् ।
ब्रूहि मे भूसुरेन्द्र त्वं ध्यानावस्थितमानस ॥ ५ ॥
द्विप्रोऽब्रुदत्तदा देवीं मत्समो मास्तु भूतले ।
यद्यदिच्छसि तत्सर्वं प्राप्स्यसीति तु निश्चितम् ॥ ६ ॥
इति देवी वरं दत्त्वा तत्रैवान्तरधीयत ।
ततः प्रभृति रीयोऽयं पाण्डित्यं समुपागतः ॥ ७ ॥
सुप्रसिद्धो जगत्प्रसिद्धतरां पण्डितेषु च ।
अनेन रचिता ग्रन्थाः सन्त्यनेके तथापि च ॥ ८ ॥
किंवदन्त्या च यज्ज्ञातं तद्वत्तं विदुषां मुदे ।
पुण्याख्यपत्तने राजन्मण्डलीषु प्रतिष्ठितः ॥ ९ ॥
आसीद्विद्वान्महाशान्तो गङ्गाधरसमाख्यया ।
मणिरामसुतश्चायं दातारकुलभूषणः ॥ १० ॥
वेत्ता शास्त्रपुराणानां पूर्णयाज्ञिककर्मणाम् ।
अस्मभ्यं तेन कथितं भास्करस्य कथामृतम् ॥ ११ ॥

विद्वज्जनाराधनतत्परेण

प्रसिद्धबल्लाळतनूद्वेन ।

विश्वेशनाम्ना सुधियां सदैव

नेत्रावलोकाय सुशोधितोऽयम् ॥ १२ ॥

उपोद्धात.

सुमारें १९०१२०० वर्षांपूर्वी श्रीकाशीक्षेत्रीं पंडित भास्करराय या नांवाचे विद्वान् गृहस्थ होऊन गेले. हे देशस्थ ब्राह्मण होते. यांच्या उत्पत्तिस्थानाचा चांगलासा प्रांथिक शोध लागत नाही. पंडितराय यांच्या संबंधाची लोकांत दोन प्रकारची माहिती असल्यामुळें, त्यांतील एका प्रकारची माहिती श्लोकांनीं व्यक्त करून दाखविली आहे. आतां दुसऱ्या प्रकारच्या माहितींत असें ही समजतें की, यांचें मूळस्थान प्रयागच्या पूर्वदिशेस श्रीकाशीक्षेत्राच्याच आसपास होतें. कारण पंडितरायांची वस्ती अन्यत्र कोठें नसून बहुत वर्षे त्यांची स्थिति काशीक्षेत्रींच होती. फक्त एकवार ते पुणें एथें परशुराम भाऊ पटवर्धन यांच्या गतभर्तृक कन्येचा पुनर्विवाह होण्याच्या खटपटींत आले होते. पंडितराय हे शाक्तसांप्रदायी होते, व त्यांनीं शाक्तसंप्रदायावर कितीएक ग्रंथ रचलेले आहेत. ही वरील गोष्ट नाथ असें दीक्षानाम त्यांच्या नांवास जोडलेलें असल्यामुळें अगदीं निर्विवाद आहे. नाथशिष्यसंप्रदायाप्रमाणें पंडितभास्कर यांचीही शिष्यपरंपरा अद्यापि चालू आहे. पंडितराय यांनीं सर्वशास्त्रांवर टीकारूपानें नवीन ग्रंथ रचलेले आहेत. ग्रंथरचनेच्या संबंधानें पंडित भास्करराय यांची मान्यता विद्यारण्य स्वामीपेक्षांही विशेष मानली जाते.

असल्या या महान् विद्वानानें वैदिकनिघंटूकडे वळून त्यांतील गूढार्थास दूर करून त्यावरील भाष्याच्या (निरुक्ताच्या) साहाय्यानें त्यांतील सर्व पदांची रचना अमरकोशाप्रमाणें पद्यें रचून मुग्धतेचें स्पष्टीकरण केलें. असल्या उपयुक्त ग्रंथाचा लोकांस उपयोग व्हावा या हेतूनें आह्मी प्रस्तुत ग्रंथ छापून प्रसिद्ध करण्याच्या खटपटीस प्रवृत्त झालों. आतां इतकें मात्र संदिग्ध आहे की, हा ग्रंथ कोणत्या काळीं कोणत्या मितीस तयार झाला याजबद्दल निदान आह्मांस तर कोणत्याही प्रकारें आधार सांपडत नाही. फक्त लेखी पुस्तकावर शालिवाहन शक १६९३ आहे ह्यावरून पुस्तक लिहिल्यासच ११३ वर्षे झालीं आहेत हें खचीत आहे. मात्र केवळ ठोकळ अनुमानानें रायांनीं ललितसहस्रनामावर केलेल्या भाष्याच्या शेवटीं दिलेल्या श्लोकचरणानें ठरलेल्या

त्याच काळांत थोडें मार्गपुढें या वैदिककोशाची रचना झाली असेल असें वाटतें. ललितासहस्रनामभाष्याच्या शेवटीं 'मोदच्छायामितायां शरदि शरद्वतावाश्विने कालयुक्ते' असें लिहून त्याचा अर्थ अक्षरलिपीनें रायांनींच दर्शित करून ठेविला आहे. कालाची संदिग्धता पुण्यांतील प्रसिद्ध विद्वान् कैलासवासी वे. शा. सं. रा. रा. गंगाधर शास्त्री दातार यांनीं दूर केली. गंगाधर शास्त्री यांस रायांच्या शिष्यसंप्रदायाची जी माहिती होती ती ही त्यांनीं आह्मांस दिली. म=५ द=८ छ=७ य=१ मिळून एकंदर संस्कृत कालमानलेखनपद्धतीप्रमाणें १७८५ झाले. हा विक्रम शक (संवत्) असल्यामुळें यांतून १३५ वर्षे वजा करून बाकी राहिल तो शालिवाहन शक याप्रमाणें घरून शके १६५० सालीं सदर भाष्याची समाप्ति झाली असें होतें.

आतां या वैदिककोशाचा साहाय्यानें वैदिकशब्दार्थपरिज्ञान अतिसुलभरीतीनें होऊन वेदाच्या कोणत्याही भागांत आलेल्या वैदिकशब्दार्थाची अडचण पडणार नाही. याप्रमाणें आमच्या सर्व शास्त्री लोकांस व विशेषेकरून विश्वविद्यालयांतील वी. ए. च्या व एम्. ए. च्या परीक्षेस जाणाऱ्या विद्यार्थ्यांस या कोशाच्या योगें बरेंच साहाय्य होईल असें आह्मांस वाटतें.

आह्मांस या पुस्तकाची लेखी मूळप्रत स० १८८७ च्या मे महिन्यांत रा. रा. चिंतामण बळवंत सोमण यांनीं दिली. ही प्रत कोणी तरी असंस्कृत मनुष्यानें लिहिली असल्यामुळें बरेच ठिकाणीं अक्षरांची गडबड झालेली आहे. आह्मी याची प्रत नीट तयार करून त्यांत असलेल्या कितीएक अडचणी कै. वे. शा. सं. रा. रा. गंगाधर शास्त्री दातार यांस विचारून त्यांतील कांहीं नीट केल्या व कै० शास्त्रीबाबांजवळ याच वैदिककोशाची चवथ्या व पांचव्या वर्गाची असलेली प्रत त्यांनीं आह्मांस दिली. ती प्रत शास्त्रीबाबांनीं स्वतः शुद्ध केलेली असल्यामुळें, तिजपासून आह्मांस बराच उपयोग झाला. व शास्त्रीबाबांनीं आह्मांस वेळोवेळीं बरीच मदत केली याबद्दल त्यांचे उपकार जितके आहेत असें ह्मणावें तितकें थोडेंच. तसेंच रा. रा. सोमण यांनीं हें अमूल्य पुस्तक आह्मांस देऊन सर्व जगतावर उपकार केल्यानें श्रेयाचे वांटेकरी होऊन बसले, याबद्दल त्यांचेही आह्मी बहुत उपकार मानतो. सरतेशेवटीं हा

ग्रंथ प्रसिद्ध होतांना ह्यापतांना आमचे मुंबईकर मित्र रा. रा. काशी-नाथ पांडुरंग परब यांनी जी अमूल्य मदत दिली तीबद्दल त्यांचे आभार प्रदर्शित केल्याशिवाय हा उपोद्घात संपविणें रास्त होणार नाही; सबब ते आर्ही संतोषानें प्रदर्शित करतो. आतां या कोशबद्ध निघंटूचा रसास्वाद रसिकजन घेवोत अशी जगन्नियंत्या परमेश्वरास प्रार्थना करून हा उपोद्घात संपवितों.

पंडित भास्करराय यांनी रचिलेल्या ग्रंथांची आह्मांस जी माहिती मिळाली आहे ती येणेंप्रमाणें:—

१ वरिवस्यारहस्य, २ कौलोपनिषद्ब्रह्माख्या, ३ भावनोपनिषद्ब्रह्माख्या, ४ महोपनिषद्ब्रह्माख्या, ५ त्रिपुरोपनिषद्ब्रह्माख्या, ६ श्यामोपनिषद्ब्रह्माख्या, ७ संकर्षकांडमीमांसा, ८ भाट्टदीपिका, ९ बौधायनसहस्रभोजनखंडव्याख्या, १० नवरत्नमाला, ११ शिवनामकल्पलता, १२ गुप्तवती (ही सप्तशतीवरील टीका सर्वत्र सुप्रसिद्ध आहे), १३ शिवाष्टोत्तरशतक (यांत पंडितांनीं शिवाचें नांव प्रत्येक श्लोकाचे अंती आणून प्रत्येक श्लोकाचें वृत्त निराळें बांधलेलें आहे), व १४ ललितासहस्रनामभाष्य.

वि. शा. जो.

* * पंडितरायांचे शिष्यवर्गीपैकीं कोणी एका विद्वानानें, पंडित भास्कररायांच्या बाल्यावस्थेपासून तों थेट त्यांचा अंतकाल होईपावेतो ज्या ज्या गोष्टी घडल्या तितक्या सगळ्या एकेठिकाणीं करून त्या ग्रंथाचें नांव 'कटुतित्काम्लकाव्य' असें ठेविलें. याचें असें नांव ठेवण्याचें कारण इतकेंच ऐकतो कीं, रायांच्या आयुष्यांत कांहीं तिखट कडू व आंबट ह्य० चांगल्या मध्यम व कनिष्ठ गोष्टी घडल्या हें मनांत आणून ग्रंथकर्त्यानें असें नांव ठेविलें असावें. व तोच ग्रंथकार असें लिहितो कीं, पंडितराय हे महारोगग्रस्त झाले असतां त्यांस अर्घ्यप्रदानानें गुण येऊन ते पूर्ववत् झाले, तेव्हां त्यांच्या अंतःकरणांत असें आलें कीं, अर्घ्यप्रदानावर कांहीतरी ग्रंथ रचून लोकांस त्याची योग्यता दाखवावी. असें मनांत आणून त्यांनीं प्रथमतः त्याजवर 'तृचभास्कर' या नांवाचा ग्रंथ रचला व त्या दिवसापासून रायांस ग्रंथरचनेचा नाद लागून त्यांनीं पुढें शेंकडो ग्रंथ रचले. अशी माहिती एकानें (एथील वे. शा. सं. रा. रा. दामोदर शास्त्री साठे यांनीं) सांगितलेली लोकांस सादर केली आहे.

॥ श्रीः ॥

अथ

वैदिककोशः ।

श्रीगुरुचरणौ नत्वा भास्कररायेण सोमपात्रिचिता । वैदिकनिघण्टुकमिताः शब्दाः श्लोकैर्निबध्यन्ते ॥	१
अस्मिन्वैदिककोशे प्रथमं नानापदात्मकं काण्डम् । ऐकपदिकं द्वितीयं, त्रितयद्वितये क्रमेण वर्गणाम् ॥	२
भूर्भूमिरवनिर्गोत्रा गौरिळा निर्ऋतिर्मही । ग्मा ज्मा क्ष्मा क्षा क्षितिः क्षामा क्षोणी (क्षोणी क्षमा) पृथ्व्यदिती रिपः ॥	३
उर्वी पूषा गातुरिति भूनामान्येकविंशतिः (२१) । हेम चन्द्रं रुक्ममयो हिरण्यं भर्म काञ्चनम् ॥	४
लोहं पेशो जातरूपममृतं कृशनं मरुत् । कनकं दत्रमित्येवं हेम्नः पञ्चदशाभिधाः (१९) ॥	५
अन्तरिक्षं बर्हिरध्वा व्योम पुष्करमम्बरम् । समुद्रः सैगरं(रो) धन्व भूरापः पृथिवी वियत् ॥	६
स्वयंभूरध्वराकाशे इत्याकाशस्य षोडश (१६) । स्वः पृथिवीर्नभो नाको विष्टवित्यभिधास्तु षट् ॥	७
सूर्यस्य च द्युलोकस्य साधारण्येन वाचि(च)काः (६) । किरणाः खेदयो गावो रश्मयो वसवो वनम् ॥	८
सप्तर्षयो दीधितयः साध्या उस्ता मरीचिपाः । अभीशवः सुपर्णाश्च मयूखाश्च गमस्तयः ॥	९
इति पञ्चदशोक्तानि रश्मिनामानि सूरिभिः (१९) । हरितः ककुभः काष्ठा आष्ठा व्योम तथोपराः ॥	१०

१ क्षमा (नि०). २ सगरः (नि०). ३ नभ इति षट् साधारणानि (नि०). ४ सप्त-
ऋषयः (नि०).

आता आशा इति प्रोक्तान्यष्टौ नामानि वै दिशाम् (<) ।	
शर्वरी शिरिणा श्यावी मीकी शोकी पयस्वती ॥	११
अक्षरूम्या क्षपा राम्या यम्या नम्या तमस्वती ।	
दोषा नक्ता तमोऽसिक्री घृताच्युधो रजः पयः ॥	१२
हिमा वस्तीति रात्र्याख्यास्त्रयोविंशतिरीरिताः (२३) ।	
सूनरीसूनृतावर्यौ सूनृता सूनृतावती ॥	१३
सुम्नार्वर्यर्जुनी भास्वत्योदती च विभावरी ।	
अहना द्योतना श्वेत्या वाजिनी वाजिनीवती ॥	१४
चित्रामघारुषीति स्युरुषो नामानि षोडश (१६) ।	
वासरं स्वसराणि द्युर्वस्तोर्भानुर्वृणो दिवा ॥	१५
दिनं घ्रंसश्च घर्मश्च द्यविद्यवि दिवेदिवे ।	
अहो द्वादश नामानि (१२)	
मेघोऽभ्रं पर्वतोऽसुरः ॥	१६
अश्वो गोत्रो वलो ग्रावा वृषन्धिर्वृत्र ओदनः ।	
पुरुभोजा अद्विरश्मा वलिशानो गिरिश्ररुः ॥	१७
उपरः शम्बरः कोश उपलश्चमसो व्रजः ।	
वराहो रौहिणश्चैव रैवतोऽहिर्बलाहकः ॥	१८
दृतिः फलिग इत्येवं त्रिंशन्नामानि वारिदे (३०) ।	
वाग्वाणी भारती गीर्गैर्वाणः श्लोकः सरस्वती ॥	१९
धारा गभीरा गम्भीरा मन्द्रा मन्द्राजनी निवित् ।	
गौरी सुपर्णी गान्धर्वी वाणीची धमनिः पविः ॥	२०
वाशी नाळीरिळा मेना मेळिः सूर्या नना विपा ।	
वग्नुः स्वाहो-पदिर्मायुर्जि(पब्दिमायू जि)ह्वा घोषः स्वरः स्वनः ॥	२१
काकुद्धोत्रा गणो गाथर्धेना या धिपणा कशा ।	
शब्दो नौर्बेकुरानुष्टुबदितिर्धेनुरक्षरम् ॥	२२

गल्दा मही शची वल्गुः सर इत्याह्वया इमे ।

वचसः सप्तपञ्चाशत्] (९७)

ज (ज)लमम्बूदकं पयः ॥

२३

क्षीरं सलिलमम्भोऽर्णस्तोयं तूयं वनं विषम् ।

कत्र(व)न्धं वानेभः (वा नभः?)क्षोदः पुरीषं क्षन्न पिप्पलम् ॥

२४

घृतं मधु कशो रेतो बृबूकं जन्म बर्बुरम् ।

सुकुक्षेम धरुणं तुश्या ध्वस्मन्वद्बुसमक्षरम् ॥

२५

अररिन्दान्यायुधानि जामि स्वोतः क्षपः सुरा ।

अहिः सरो रसस्तृप्तिर्भेषजं स्वः सहः शवः ॥

२६

यादुरोजः सुखं क्षत्रं भूतं भुवनमावयाः ।

भविष्यदप ई व्योम स्वृतीकं सदनं यशः ॥

२७

महः स्मृतीकं(महो यहेन्दू) स्व(स)र्णीकं सतीनं सन्न गम्भरम् ।

हविर्गभीरं गहनं योनिः सत्यमृतं रयिः ॥

२८

ऋतस्ययोनिरन्नं सन्नामापो वहि(बर्हि)रक्षितम् ।

नीरं पूर्णं वपुः सर्वं पवित्रं हेम शम्बरम् ॥

२९

शुक्रं तेजोऽमृतं स्वर्गो(सर्गा) जलाषं वारिकं स्वधा ।

महदभ्वं शुभं सर्पिः कृपीटमिदमित्यपाम् ॥

३०

एकोत्तरशतं संज्ञाः (१०१)

नप्तः(द्यः) स्वाः सरितोऽग्नवः ।

सीरा अवनयो यव्या[ः] स्वोत्या एन्यश्च मातरः ॥

३१

खादोअर्णा रोधचक्रा रुजाना धुनयोऽपि च ।

हिरण्यवर्णाः पै(पा)र्वत्यो नभन्वो हरितस्तथा ॥

३२

अर्णाः कुल्या वर्य उर्व्य ऊर्जस्वत्यश्च रोहितः ।

वध्वः स्ववन्त्यो भास्वत्य इरावत्यश्च सस्त्रुतः ॥

३३

१ स्मृतीकमिति पाठान्तरं स्वृतीकमित्यस्य स्थाने क्वचिद्दृश्यते. निघण्टुस्थे 'यहः, इन्दुः' इति च पदे अत्र न लभ्यते. २ सर्गाः (नि०). ३ वारि (नि०). ४ पार्वत्यः (नि०).

पयस्वत्यस्तरस्वत्यः सरस्वत्यश्च सिन्धवः ।

रोधस्वत्यो हरस्वत्यो वक्षणा अजिरा इति ॥

३४

सप्तत्रिंशन्नदीनामान्य(नि) (३७)

(अं)श्वो वाजी हयो नरः ।

हंसासोऽर्वा वह्निरत्यो दधिक्राः पैद्र एतशः ॥

३५

औच्चैश्रवस एतग्वः पतङ्गा आशुरेव च ।

दौर्गस्ताक्षर्यो दधिक्रावा सप्तिरव्यथयोऽरुषः ॥

३६

श्येनासश्च सुपर्णाश्च मांश्चत्यो(त्वो) ब्रध्न एव च ।

द्वार्याणामित्यश्वशब्दाः षड्विंशतिरुदीरिताः (२६) ॥

३७

हरी इन्द्रस्य, हरित आदित्यस्य तुरङ्गमाः ।

अरुण्यो गाव उषसां, विश्वरूपा बृहस्पतेः ॥

३८

पृषत्यो मरुतामश्वा, श्यावाः सवितुरीरिताः ।

रोहितोऽग्ने र,जाः पूष्णो, रासभावश्चिनोरपि ॥

तुरगा नियुतो वायो(ः)

र(अ)थ दीदयति द्युमत् ॥

३९

भ्राजते भ्राशते शोचति भ्रांश(श्य)ति द्योतते ज्योतते मन्दते भन्दते ।

रोचते चेति शब्दा ज्वलत्यर्थका एत एकादशा(श) (११)

(अ)थ ज्वलद्वाचकाः ॥ ४०

कल्मलीकिनमर्चिश्च शोचिर्वै जङ्घणाभवन् ।

हृणिर्हरस्तपस्तेजो जमद्वै मल्मलाभवन् ॥

शृङ्गाणीति (११) समाप्तोऽभूद्भूम्यादेर्वर्ग आदिमः ॥

४१

इति भूम्यादिवर्गः ॥ १ ॥

ऋतुः करन्ती चर्कृत्यं(चैक्रच्च) करणानि करांसि धीः ।

करिक्रत्करुणं कृत्वी वेपोऽपः कर्तवै शची ॥

१

कर्त्वं कर्तोर्व्रतं विष्ट्री शग्मं (शकम्) वेपश्च कर्वरम् ।	
शिमी शिल्पं शमी शक्तिर्देसोऽप्र इति कर्मणः ॥	२
षड्विंशतिर्नामधेयान्य(नि) (२६)	
(अ)पत्यं तनयं(यैः) प्रजाः(जा) ।	
जास्तुक्तोकं तक्म तोक्म सूनुः शेषो गयो नपात् ॥	३
यहुरमो बीजमिति सूनोः पञ्चदशाभिधाः (१९) ।	
मनुष्या जन्तवो मर्त्या मर्ता मर्या नरो विशः ॥	४
हरयो नहुषो व्राताः कृष्टयः क्षितयो धवाः ।	
विवस्वन्तश्चर्षणयस्तुर्वशा द्रुह्यवोऽनवः ॥	५
जगतस्तस्थुषः पञ्चजनाः पूरव आयवः ।	
यदवः प्रतनाश्चेति नराख्याः पञ्चविंशतिः(२९) ॥	६
बाहू गभस्ती भुरिजौ क्षिपस्ती चैव शकरी ।	
करस्नावायती अप्रवानाभीशू विनंगुसौ ॥	७
भरित्रे च च्यवानेति भुजयोर्द्वादशाभिधाः(१२) ।	
शाखा त्रिशः क्षिपः शर्या रशना धीतयोऽश्रुवः ॥	८
हरितोऽवनयः कक्ष्या[ः] स्वसारो जामयो विषः ।	
गभस्तयो दीधितयो योजनानि सनाभयः ॥	९
योक्त्वाण्यभीशवोऽथर्यो धुरोऽर्ष्यो(ण्व्यो)ऽङ्गुलिवाचकाः ।	
द्वाविंशतिः(ः)(२२)	
र्व(व)श्मि वेति वेनत्युश्मसि वेसति ॥	१०
वनोति जुषते हर्यत्याचके वष्टि वाञ्छति ।	
चाकनन्मन्यते छन्त्सदुशिक्कनति कानिषत् ॥	११
चकमान इतीमेऽष्टादश कान्तिक्रियार्थकाः (१८) ।	
अन्धः पयः श्रवः प्रक्षः पितुर्वाजो वैयः(जः सुतः) सिनम् ॥	१२

१ शकम् (नि०). २ तनयः (नि०). ३ प्रजा (नि०). ४ अण्व्यः (नि०). ५ वय इति पदं निघण्टावदृष्टम्. सुत इति निघण्टुस्थं नात्र दृष्टम्.

इरे'ले(ळे)षमवो धासिरूर्गर्कः क्षु ससं स्वधा ।	
रसः क्षन्न नमो नेमो ब्रह्मार्युः(युः) सूनृता यशः ॥	१३
वर्चः कीलालमित्यन्नस्याष्टाविंशतिराह्वयाः (२८) ।	
वेति भर्वत्यावयति बब्धां हरति वप्सति ॥	१४
बभस्ति भसथोऽविष्यन्वेवेष्टीति दशाभिधाः ।	
भक्षणस्य (१०)	
शवः पाजः शर्धस्त्वक्षस्तरस्तवः ॥	१५
ओजो बाधो नृम्णं तविषी शुष्मं सहो यहः शुष्णम् ।	
शूषं दक्षो वीळुं(ळु) च्यौत्नं वर्गो वधो वृजनम् ॥	१६
धर्णासिर्द्रविणं चैव स्पन्द्रासः शम्बरं च वृक् ।	
पौस्यानि मज्जनेस्यष्टाविंशतिर्वलवाचकाः(२८) ॥	१७
रिक्थं द्रविणं रत्नं रेक्णो वेदो रयिर्मघं वरिवः ।	
श्वान्नं क्षत्रं मीळुं वृम्नं भग इन्द्रियं गयो रायः ॥	१८
नृम्णं बन्धुर्मेधा राधो वसु भोजनं तना वृत्रम् ।	
ब्रह्म यशःश्रवः(व)सी वृत्तमित्यष्टाविंशतिर्धनाभिख्याः(२८) ॥	१९
अध्योस्त्रियोस्त्रा जगती शक्(क)रीळादितिर्मही ।	
अहीति नव नामानि गवाम(म्) (९)	
(अ)थ वनुष्यति ॥	२०
रेळते हेळते भामते श्रीणाति मृणीयते ।	
कम्पते भोजते चैव तथा श्रेषति दोषति ॥	२१
दश क्रुध्यतिकर्माणो(णः)(१०)	
मन्युर्हेळो हरो हणिः ।	
त्यज एहो हरो भामो जूर्णिश्च तपुषी व्यथिः ॥	
इसेकादश नामानि क्रो(क्रु)धो (धः) (११)	
(अ)थ गतिधातवः ॥	२२

- अयते कवते गवते नवते पवते वहते जेहते यतते ।
धमति ध्रजति ध्रयति च्यवते लजति छवते रजति प्रवते ॥ २३
अजगन्नसतीर्षति कालयति द्रमति द्रवतीर्षति पेलयति ।
कसति त्सरति स्रवति स्यमति स्वरति क्षियति ध्रति हन्त्यनिति ॥ २४
वर्तते लोटते लोठते सर्पति स्थन्दते रंहति भ्रमति ध्वंसति ।
रीयते डीयते दीर्यते सक्षति म्यक्षति क्षोदति श्वात्रति ष्वःकति ॥ २५
आगनीगन्ति जङ्गन्ति वञ्चत्यगन्नीङ्गते सर्षते नेर्दति (ऋच्छति) श्रोतति ।
द्राति वेषिष्टि योषिष्टि हर्यत्यवत्येति दध्नो(ध्नो)ति च क्षुम्पति स्वंसते ॥ २६
प्साति तुरीयति वाति ऋणोति ध्राति रथर्यति गन्ति सिसर्ति ।
अर्दति मर्दति वेति ह्यन्तादेजति तेजति(रेजति) मार्षिष्टि जगायात् ॥ २७
याति भुरण्यति वेनति कण्टति पिस्यति बिस्यति मिस्यति नक्षति ।
इन्वति जिन्वति धन्वति ऋण्वति सेधति दध्यति युध्यति दूळति ॥ २८
गमति जयतीर्यति मिनात्यतति सश्रति ।
ईर्ते त्सरत्य(सचत्य)रुषति तकत्यार्य(र्य)ति जंगं(ग)ति(गाति च) ॥ २९
पतति फणति हनति जसति जमति च जवति क्षिर्णात्य(इयक्षत्य)युथुः ।
ज्वलति(चतति) जिगाति रिणाति च शवति द्वाविंशतिः शतं चोक्ताः(१२२)॥
आशु प्राशुर्मक्षु जीरा जूर्णिस्तूर्णिस्तृषु द्रवत् ।
ओषं शूर्ताः शूषनासः शीभं तूथं शु तूतुजिः ॥ ३१
भुरण्यस्तुज्यमानासस्तूतुजानो नु सांचिव(चीवि)त् ।
ताजदज्जा वातरंहा अजिरं तरणिर्द्युगत् ॥ ३२
इति षड्विंशतिः क्षिप्रनामानि(२६)

तळिदम्बरम् ।

- आके उपाके अर्वाके अस्तमीके च तुर्वशे ॥ ३३

१ नसते (नि०). २ ईर्षति, इषति इति धातुद्वयं पठ्यते (नि०). ३ दीर्यति (नि०).
४ अधिकोऽयं निघण्टुपाठात्, ऋच्छतेश्चापठनम्. ५ यथापूर्वम् टि० ४ द्रष्टव्या. ६ पूर्वं २४
श्लोके पठितः, सचतिश्च नैव पठितः. ७ द्विःपठितत्वाद्वातेश्चापठनात् २६ श्लोको द्रष्टव्यः.
८ टिप्पण्यौ ४,५, द्रष्टव्ये. ९ टिप्पणी ६ समम्. १० सांचिवित् (नि०).

अवमे उपमे आसादन्तमानामितीरिताः ।

एकादशान्तिकाभिख्याः(११)

रणः समितिराहवे ॥

३४

एतनाः एतनाज्यं च विखादो नदनुर्विवाक् ।

आक्रन्दे समनं संका मीळहे नेमधिता भरे ॥

३५

आजावभीके समीके ममसत्यं मृधः स्पृधः ।

वृत्रतूर्ये समरणे आणौ पक्षे च संयुगे ॥

३६

समत्सु समी(मि)थे संख्ये समर्ये एत्सु संगथे ।

शूरसातौ वाजसातौ समनीके खले खजे ॥

३७

पौंस्ये महाधने वाजे समोहे सद्य संगमे ।

संगेऽज्म संवतः संयत् षट्चत्वारिंशदीरिताः ॥

३८

सङ्ग्रामाख्याः(१२)

अश्रुतेऽशन्नक्षतीन्वति चानशे ।

आक्ष(क्षा)ण आनडापानो नशदाष्टेत्यमी दश ॥

व्याख्याख्याः(१०)

अथ दम्नोति निवपन्तु नितोशते ॥

३९

अपि वृश्रति कृण्वति कृन्तति च श्रथति ध्वरति स्फुरति स्फुलति ।

नभते च सृ(स्त्रु)णाति शृणाति पुनस्तळिदातिरदर्दयति श्वसिति ॥

४०

अवतिरति वियातो यातयति स्नेहयति धमति द्रूणाति ।

धूर्वति वृणक्ति रम्णाति मिनाति मिनोति ताळिह शम्नाति ॥

४१

तृणेळ्हाखण्डल निवर्हयतीति वधार्थकाः ।

त्रयस्त्रिंशद(३३)

(अ)थो वज्रो दिद्युद्धेतिर्नमः पविः ॥

४२

नेमिर्मेनिः सुकः कुत्सः कुलिशोऽर्को वृको वधः ।

स्वधितिः सायकस्तुङ्गः(ञ्ज)स्तिग्मः परशुरित्यमी ॥

४३

अष्टादशाहया वज्रस्ये-(स्य) (१८)

(इ) रज्यति च पत्यते ।

राजति क्षयतीत्यैश्वर्यार्थाश्चत्वार ईरिताः (४) ॥

४४

अर्यो नियुत्वान्राष्ट्रीन इति चत्वार ईशितुः (४) ।

शब्दा इति तु कर्मादेर्द्वितीयो वर्ग उद्गतः ॥

४९

इति कर्मादिवर्गः ॥ २ ॥

तुवि कुविदुरु पुरु सलिलं शतं सहस्रं परीणसा विश्वम् ।

शश्वद्भूरि व्यानशिरिति तु द्वादश बहोः शब्दाः (१२) ॥

१

ऋस्वो निवृष्वः कृध्वल्पः प्रतिष्ठा मायुकोऽर्भकः ।

क्षुल्लको व(वं?)प्रको दभ्रमृहन्ह्रस्वाभिधा इमाः ॥

२

एकादश(११)

महद्भ्र ऋष्वस्तवस उक्षितः ।

उक्षा ऋभुक्षा विहायास्तविषो महिषो बृहत् ॥

३

गभीरो माहिनो यद्बो ववक्षिथ विवक्षसे ।

व्राधन्विरप्शी बंहिष्ठः ककुहो रभसोऽम्भृणः ॥

४

अभ्वोऽद्भुतं बर्हिषदित्यभिधाः पञ्चविंशतिः ।

महतो(तः)(२९)

(अ)थ गयो गतो हर्म्यं पस्त्यममा दमे ॥

५

नीळं दुर्या दुरोणेऽस्तं स्वसराण्यज्म शर्म च ।

छर्दिश्रुताया सद्य योनिर्वरूथं शरणं छदिः ॥

६

कृदरः कृत्तिरित्येवमारुया द्वाविंशतिर्गृहे (२२) ।

सपत्यृच्छत्यृणद्धचृधोतीरज्यति सपर्यति ॥

७

विवासति विधेम स्म(?) नमस्यति दुवस्यति ।

दशैते परिचर्यार्थाः(१०)

शिम्बाता शतरा शिवम् ॥

८

शेवं शिल्गुः शातपन्ता स्थूमकं शेवृधं मयः ।

सुमन्यं शूषं शुनं शग्मं जलाषं भेषजं च शम् ॥

९

स्योनं कं सुदिनं सुभ्रं सुखनामानि विंशतिः(२०) ।	
निर्णिग्वत्रिर्वपुर्वर्षः पेशोऽमः कृशनं मरुत् ॥	१०
अप्सः प्सु पिष्टममतिररुषं ताम्रमर्जुनम् ।	
शिल्पं चेति तु रूपस्य नामान्युक्तानि षोडश (१६) ॥	११
अस्त्रेमानभिर्शस्त्योऽनेमानेद्योऽनवद्यश्च ।	
पाको वामो वयुनं सुनीथ उक्थ्यो दश प्रशस्याख्याः(१०) ॥	१२
केतुः केतश्चेतश्चित्तं धीः क्रतुरैसिः(सुः) शची माया ।	
वयुनमभिल्येत्सेकादश तु प्रज्ञाभिधानानि (११) ॥	१३
बट् श्रत्सत्रर्तमद्धेत्या सत्यस्यैते षडाह्वयाः (६) ।	
विचर्षणिर्विचष्टेऽवचाकशद्विश्वचर्षणिः ॥	१४
चिक्यच्चाकनर्दा(द)चक्ष्म चष्ट इत्यष्टधातवः ।	
पश्यत्यर्थाः(ः) (८)	
अथ हिकं नुकमाहिकमाकृतम् ॥	१५
नकिर्नकीं माकिराकीं सुकं नवपदानि तु ।	
निपातास्ते तु नानार्थ(र्था) अथवा स्य(स्यु)रनर्थकाः(९) ॥	१६
अग्निर्न ये इदमिवेदं यथा जार आ भगम् ।	
श्रतुरश्चिद्दमानाद्ब्राह्मणा व्रतचारिणः ॥	१७
हिरण्यरूपस्तद्वर्णो मेषो भूतो भियन्नयः ।	
वृक्षस्य नु प्रत्नथा च तद्वदित्यादिषूदिताः ॥	१८
नेवानुचिद्यथावत्था हिरण्यं ब्राह्मणा अपि ।	
मेष(भूत) इत्यादयः शब्दाः विज्ञेया उपमार्थकाः (१२) ॥	१९
स्तोभति गायति रेभति पृच्छत्यर्चति गूर्धयति वह्यते च ।	
रञ्जति रजयति यौति गृणाति छन्दति महयति रौति कृपायति ॥	२०

१ शस्यो. २ असुः (नि०). ३ अचक्ष्म (नि०). ४ निघण्टौ 'तद्रूप' इत्येव लभ्यते.
 ५ निघण्टौ 'वृक्षस्य नुते' पुरुहूतव्याः' इति पदं दृश्यते. ६ तथेति श्लोकेषु नैव दृश्यते.
 ७ रंजयति (नि०).

रिहति पणायति धमति पष्टक्षाः सपति कृपण्यति भनति पनस्यति । स्वरति रसति मदति नदति पणते वेनति जल्पति शंसति जरते ॥	२१
शशमानः पूजयति वल्गूयति पनायते । मन्दते भन्दते मन्द्रयते छदयतेऽपि च ॥	२२
मन्यते वाजयति च स्तौति नौतीति धातवः । चतुश्चत्वारिंशदर्चस्वर्थाः (ः) (४४)	
अथ विपन्यवः ॥	२३
विप्रो मनीषी मन्धाता विधाता मतयः कविः । विप्रो गृत्स ऋभुर्धीरो वेनो वेधाश्च वाघतः ॥	२४
कीस्तासोऽद्धातयः कण्वो नवेदा मतुथा विपः । आकेनिपो विपश्चिच्च मनश्चिदुशिजस्त्विति ॥	२५
चतुर्विंशतिसंख्याका मता मेधाविनोऽभिधाः (२४) रेभः कारुर्जरिता सूरिः कीरिर्नदः कृपण्युर्गौः ॥	२६
स्तामू रुद्रश्छन्दो नादः स्तुविति त्रयोदश स्तोतुः (१३) । यज्ञो वेनोऽध्वरो मेधो विदथः सवनं मखः ॥	२७
नार्यो होत्रा विष्णुरिष्टिरिन्दुर्धर्मः प्रजापतिः । देवतातेति यज्ञस्य प्रोक्ताः पञ्चदश(शा)भिधाः (१५) ॥	२८
भरताः कुरवो वृक्तवर्हिषश्च यतस्तुचः । सबाधो वाघतो देवयवो मरुत इत्यमी ॥	२९
ऋत्विजां वाचका अष्टा(ष्टौ) (<) वी(ई)महे यामि मन्महे ।	
रिरिद्वि दद्वि पीपरन्मनामहे मदेमहि ॥ मिमिद्वि शग्धि मायतेरिरीहि पूर्धि यन्धि च । इषुध्यति च यन्तारो मिमीहीति तु धातवः ॥	३०
याच्ञार्थकाः सप्तदश(१७) दाति दाशति दासति ।	३१

घृणाक्षि मंहते राति तथा रासति तुञ्जति ॥	३२
घृणाति शिक्षि(क्ष)तीत्येते दानार्था दश धातवः(१०) ।	
परिस्त्रवाशिषोऽभ्यर्ष पवस्वेति चतुःपदी ॥	३३
सत्कृत्य प्रार्थनां ब्रूते (४) द्रौ सस्ति स्वपितीति तु ।	
निद्रार्थका(कौ) (२)	
व (अ)थो कूपः कांतुः कर्तोऽवतः क्रिविः ॥	३४
वन्नः कारोतरात्काटः खातः कुशय ऋश्यदात् ।	
केवटः सूद उत्सश्च कूपशब्दाश्चतुर्दश(१४) ॥	३५
मुषीवांस्तस्करस्तका रिक्का रिम्वा रिपुस्तृपुः ।	
तायुर्हुरश्चिद्रिहाया अवशंसो मलिम्लुचः ॥	३६
वृको वनर्गुरिति तु स्तेनशब्दाश्चतुर्दश(१४) ।	
निष्पथं सस्वस्सनुतर्हिरुक् प्रतीच्यं तथापीच्यम् ॥	३७
त(नि)र्णीतांतर्हितयोरिमानि षण्णामधेयानि(६) ।	
आके पराके पराचैरारे चैव परावतः ॥	३८
दूरस्य पञ्च नामानि(५); प्रत्नं पूर्व्यं सनेमि च ।	
प्रवयाः प्रदिवोऽह्नाय षण्णामानि पुरातने (६) ॥	३९
इदानीं नूतनं नव्यं नवं नूत्नमिदिति षट् ।	
नव्यनामान्य(नि) (६)	
(अ)थाभीके प्रपित्वे इति नामनी ॥	४०
आसन्नस्यार्भकं दभ्रमल्पस्याथ तिरः सतः ।	
अप्राप्तवाचिनी प्राप्तवाचिनी केचिदूचिरे ॥	४१
त्वो नेम इति चार्धस्य, ऋक्षाश्च अभिरित्युडोः ।	
वल्मीककृमिसंज्ञे द्वे वम्प्रीभिः ॥	४२
उ(ऊ)र्दरं कृदरं चेति धान्यं ॥	
रम्भः पिनाकं दण्डस्य, मेना प्रा इति योषिताम् ॥	४३
अया एनेत्यनेनार्थौ, शिश्वार्थौ शेषवैतसौ ।	

सिषक्तु सचते धातू(तु)द्वयं सेवार्थकं मतम् ॥	४४
भ्यसते रेजते धातु (तू) भयवेपनवाचकौ ।	
रोदसी अम्भसी क्षोणी पुरन्धी धिषणे स्वधे ॥	४५
नभसी री(र)जसी ओण्यौ सदसी सन्ननी मही ।	
चम्बौ गभीरे गम्भीरे पाश्र्वौ घृतवती अही ॥	४६
उर्वी पृथ्वी अपारे च बहुले अदिती तथा ।	
दूरेअन्ते इत्यखण्डं पदमेकमितीरिताः ॥	४७
द्यावापृथिव्योरभिधाश्चतुर्विंशतिसंख्यकाः (२४) ।	
बह्वादिनामको वर्गः समाप्तोऽभूत्तृतीयकः ॥	४८
इति बह्वादिवर्गः ॥ ३ ॥	

इति भास्कररायेण काण्डो नानापदाभिधः ।

भ्वादिकर्मादिबह्वादिवर्गैस्त्रिभिरुदीरितः ॥ ४९

॥ इति वैदिककोशे नानापदकाण्डः प्रथमः समाप्तः ।

जहेति हतवानर्थे; निधा पाशसमूहके; ।

शितामेति पदं बाह्यैर्योनौ श्यामे यत्कृत्यपि; ॥ १

मेहना मद्रूहे नास्तीत्यर्थे च महनीयके; ।

दंभूना दानमनसि तथा दात(न्त)मनस्यपि ॥ २

इषिरैः प्रेरके चेच्छावति; भूषस्तु भूच(ष)का(क):; ।

कुरुतार्थे कुरुतन; चालन्यां तितर्त्त(ञ्) स्मृतम् ॥ ३

भून्दुर्म(न्दू म)दिष्णौ मुदिते; शिभ्रे स्तो नासिके हनू ।

लोधां(धं)लुब्धे; तुर्ग्व तीर्थे; शीरमित्यनुशायिनी(नि) ॥ ४

१ रजसी (नि०). २ 'गुदे' इति पाठान्तरम्. ३ 'यस्य चित्तं गृहे सक्तं तस्मिन्दममन-
स्यपि', 'दान्तेषु मनोऽस्येति विग्रहः' अयं शोधः प्रत्यन्तरपुस्तके दृश्यते. ४ 'रो दर्शके' इति
पाठान्तरम्. 'इषिरेण (नि०). गन्तर्यप्ययम् (शोधः). ५ 'भूषिकाः' इति पाठान्तरम् बहुव-
चनं इति शोधः. ६ तितर्त्त (नि०). ७ म्न्दू (नि०). ८ लोधो. (पा०) लोधं (नि०)
९ तुर्ग्वनि (नि०). १० 'अशनशीलेऽपि' इति शोधः.

उदरे जठरे; वाहः सोमे; मध्या तु मध्यतः ।	
कायमानश्चायमाने तथा कामयमानके ॥	९
विद्रुधे विद्रुधे व्यूढे; द्वुपदं(दे) तु द्वुमाश्रयः ।	
नसन्त इत्यभिमुखे; नसतो व्यामुवन्ति हि ॥	६
परितक्म्याभितो गन्त्र्यामीर्मान्ता ईरितान्तकाः ।	
अन्नसत्या(त्पा)ककत्र्यां(त्र्या) स्यादिष्मिणो गतशांलिषु ॥	७
हन्तारो हन्यमानाश्च तथाभिषूयमाणकाः(?) ।	
स्तुतिमन्तः शब्दवन्त इति आहनसः स्मृताः ॥	८
सुविते शोभनगतौ प्रसवेऽपि च स स्मृताः(तः) ।	
दयादानविभागेषु दयते दाहर्हिसयोः ॥	९
पुराणनव्ययोर्नूचं नूचिदित्यथ दावने ।	
प्रदानाय प्रदात्रे वाकूपारः सूर्यकूर्मयोः ॥	१०
सुतुकः सुगमे; सुप्रायणाः सुगमनार्थकाः ।	
च्यवनश्चयावने चर्षो; शिशीते तीक्ष्णवाचकः ॥	११
अप्रायुवोऽप्रर्गच्छन्तोऽप्रमाद्यन्तश्च कीर्तिताः ।	
रजो हरश्च ज्योतिष्यस्वद्वि लोकेषु चासृजि ॥	१२
जुहुरे जुह्विरे; व्यन्तः पश्यत्स्वश्चत्सु गन्तुषु ।	
वाशी वाच्यश्म-र्मयां(र्यां) (?) च, क्राणा(णः) कुर्वाण ईरितोः(तः) ॥ १३	
विषुणो विषमे; जामिर्भगिनीभ्रातृबन्धुषु ।	
संजातीयेऽतिरिक्ते च; बालिशेऽथ पिता पिता ॥	१४

१ उदरे जठरं. २ 'स्तोत्रेऽपि' इति शोधः. ३ 'विद्रुधं विद्रुधे रुढं' इति पाठान्तरम्.
 ४ द्वुपदे (नि०). ५ 'द्वुमश्रयः'. ६ 'नसन्ते स्यान्नमन्तेऽर्थे'. ७ 'परितक्म्या भता रात्र्या-
 मीर्मान्ता'. ईर्मान्तं (नि०). ८ 'ईरितान्ताः' इति शोधः. ९ 'शालिनः' इति पाठः.
 १० 'इच्छावन्तो दर्शकाश्च'. ११ 'तथाभिनयमाणकाः'. १२ 'प्रजायामपि च स्मृतः'.
 १३ गत्यर्थोऽप्ययम् (शोधः). १४ 'निपातवितौ' (शोधः). १५ 'दानार्थे य स्यात्समुद्रे'.
 अकूपारस्य (नि०). १६ सुप्रजा अपि (शोधः). १७ अप्रायुवः (नि०). १८ न गच्छन्तो.
 १९ मर्यां. २० क्राणः. क्राणाः (नि०). २१ ईरितः. २२ पुनरुक्ते संजातीये.

शंयोस्तु सुखयौ रोगशमने भयनाशने ।	
बृहस्पतेस्तनूजेऽपि; स्थापयामासुरेरिरे ॥	१५
अदितिः स्याद्दा(द)दीनायां खण्ड्यायां देवमातरि ।	
जसुरिः क्षुधिते; मन्दी स्तोतव्ये स्तुतिकर्तारि ॥	१६
गौर्गन्तारि मयूरे च; जरते स्तुतिकर्मणि ।	
दांसिः कर्मणि, तूताव विवृद्धौ; गातुरध्वनि; ॥	१७
विर्युज्यमाने वियुते; चयसे गतिर्हिसयोः; ।	
ऋधक् सत्यपृथक् वृ(ग्वृ)द्धिष्वस्या अस्येति तु द्वयम् ॥	
उदात्तं प्रथमादेशे तीव्रार्थेऽर्घ्या(प्य)नुदात्तकम् ॥	१८
अन्वादेशेऽल्पके; संस्त्रि(स्त्रि)मेघे स्त्रपयितर्यपि ।	
वाहिष्ठः स्याद्द्वोद्धतमेऽप्यत्यन्तं व्याप्नुवत्यपि ॥	१९
वावशाने(न)स्त्रूयमाने तथा कामयमानके ।	
वार्ये(र्य) तु वरणीये स्याद्द्विर(रे) श्रेष्ठेऽन्ध ओदने ॥	२०
तिमिरे नेत्रहीने च; दूतः संदेशहारके ।	
असश्चन्ती असज्जन्त्योर्व्यु(न्त्यव्यु)दस्यन्त्योर्वनुष्यति ॥	२१
जिघांसि नुस्तिती छौच(?) तरुष्यति जिघांसति ।	
भन्दनाः स्तुतयः प्रोक्ताः; आहन अपहन्तरि(?) ॥	२२
जपत्यध्येतरि ऋषौ नदः ऊतिस्तु रक्षणे ।	
सोमोअक्षाः क्षरत्यर्थे; श्वात्रं शीघ्रतरार्थकम् ॥	२३
हूँ(हा)समाने तु हृष्यत्योर्जवेन स्या(स्प)र्द्ध(र्ध)मानयोः ।	
पङ्क्तिः पादैर्बाधनैश्च पानैश्च स्पर्शनैरपि ॥	२४
ससमन्ये माध्यमिके ज्योतिषि स्यादथ द्विता ।	
द्वैधे; ब्रा इति तु ब्रात्यावरीतारस्तथोषसः ॥	२५

१ शंयुस्तु. २ ददीनायां. ३ मन्दिने. (नि०). ४ मत्यपि. ५ हंसयः (नि०). ६ यावा-
पृथिव्यौ. ७ प्रधानेति शोधः. ८ यानुदात्तकम्. ९ संस्त्रि (नि०). १० द्वोद्धतमे. ११ नः
वाश्यमाने. वावशानः (नि०). १२ वार्ये(पा०) वार्ये (नि०). १३ श्रेष्ठतमेथान्ध. १४ व्युद०.
१५ आहनः (नि०). १६ हासमाने.(पा०) हासमाने (नि०).

वराहस्तु वराहारहर्ता यज्ञोऽम्बुदोऽङ्गिराः ।	
समूलोत्खातकर्ताथ देवभेदा वराहवः ॥	२६
स्वसरं दिवसे; शर्या अङ्गुलीषु शरेष्वपि ।	
अर्को वृक्षान्नमन्त्रेषु, पविर्नेभ्यां; सचा सह ॥	२७
धन्वान्तरिक्षे च मराविद्धेथं(स्थेत्थं) स(सि)नमोदने ।	
चित्पूजायां पश्या(शा)वाङ् स्याद्दुपमायां समुच्चये ॥	२८
वक्षो भुजान्तरे; तोदः शिक्षके; तुम्नमोदने ।	
कीर्त्या चावृणिराया(य)तप्रभे; स्वञ्चास्तु पावके ॥	२९
पवित्रं जलवाय्वग्निमन्त्रेन्द्रकेन्द्ररश्मिषु ।	
शिपिविष्टः प्रशंसायां रश्माविष्टे च कुत्सिते ॥	३०
विष्णौ चाथर्यु(र्यु)रतन(?)शालिन्यथ पृथुज्रयाः ।	
पृथुवेगे; काणुका तु कान्तक्रान्तेन्दुकर्तृकाः ॥	३१
अधिगुः पावके मन्त्रे पुरुहूते प्रशासने ।	
आपान्तमन्युरापाति(दि)तमन्यौ स्यात्प्रमशा तु कुल्मा(ल्या)याम् ॥	३२
उर्वश्याप्सरसः (उर्वश्यप्सरसि) स्यादाङ्गुषः स्तोम आघोषे ।	
वाजपस्त्यं सोमरसे; वयुनं ज्ञानशोभयोः ॥	३३
अन्नेन तुल्यो यद्गन्धो वाजगन्ध्यं तु तन्मतम् ।	
गन्ध्यं तु ग्रहणार्हं स्याद्गधितालिङ्गिता मृ(स्मृ,म(?))ता ॥	३४
कौरयाणः कृतं येन यानं तद्वाचको भवेत् ।	
यस्य तु त्वरितं यानं तौरयाणस्तु स स्मृतः ॥	३५
अह्रयाणस्तु स प्रोक्तो यस्य यानमत(ल)जितम् ।	
हरयाणस्तु यद्यानं यत्किञ्चिद्धरते बलात् ॥	३६
नादर्वा(मार्दवा?)पादको व्रन्दी; कर्मसु स्थिर आरितः ।	
तूर्णाशमुदके; क्षुम्पं शिलीध्रे(न्ध्रे); निष्प(ष्प)पी विटे ॥	३७

१ स्वसराणि (नि०). २ नेम्यां. ३ आ(नि०). ४ विष्णुः (नि०). ५ निष्पपी(पा०)
त्रिःशपी (नि०) सूर्ये.

पदिं पक्षी; सोमरसे निचुम्पुणे(ण)निचुंकुणौ(?) ।	
पादुर्गत्वां; वृकश्चन्द्रे सूये(र्ये) शुनि च जम्बुके ॥	३८
अज्ञातनामधेयं यज्जोषवाकं तदीरितम् ।	
कृति(त्ति)र्यशोन्नकन्यासु, श्वघ्नी कितव उच्यते ॥	३९
सैमः स्य(स्स)र्वः; कुटुं(टं) कर्म; चर्षणिर्द्रष्टरि स्मृतः ।	
केपयो(यः) कुत्सिते; शम्बो वज्रे; जिह्वासु(तु) काकुदम् ॥	४०
करोष्यभिमुखं शीघ्रमित्यर्थे तूतुमाकृषे ।	
अँछेतु(छेति) प्रांसु(प्तु)मित्यर्थे; सर्वतः प्रसृतं परि ॥	४१
ई सीमिति द्वये(यं) पादपूरणे त्यं(ऽन्त्यं) परिग्रहे ।	
अंसत्रं वर्मधनुषो; व्यो(व्यो)स्नि स्तोमे च वीरिटे ॥	४२
एनमेनामिति पदे एतच्छब्दार्थके मते ।	
सृणिर्दान्त्रेऽङ्कुशे चेति; जहादिर्वर्ग ईरितः ॥	४३
इति जहादिवर्गः ॥ ४ ॥	
आशुशुक्षणिरग्नौ स्यादुद्दिदीपयिषावपि ।	
आशा दिशश्चोपदिशः; काशिः स्यान्मुष्टिवाचकः ॥	१
अलातृणः कुणारुंश्च कल्पयं च शिरिम्बिठः ।	
इलीबिशः कियेधाश्च षडमी मेघवाचकाः ॥	२
सललूकं तु संलुब्धे; विस्तुहस्त्वाप ईरिताः ।	
नक्षदाभमिति प्रोक्तं व्याप्तिमात्रेण हिंसकम् ॥	३
अस्कृधोयुस्तु दीर्घायुर्निशृम्भाः शीघ्रहॉरिणाः(णः) ।	
ओषधयो वीरुधः सोमरसवाची ऋदूदरः ॥	४
वक्तव्योक्तो(क्थो) महोक्थश्च नृबदुक्थमिति स्मृतः ।	
पुलुकामो भूरिकामः; कपना लूमयो मताः ॥	५
भाऋजीकः सुप्रसिद्धः प्रकाशो यस्य स स्मृतः ।	
ओमना रक्षणापार्थे; जूर्णिः शक्त्याख्यमायुधम् ॥	६

१ निचुम्पुणः (नि०). २ समस्यर्वः कुटं समस्य (नि०) कुटंस्वाच्चर्षणिः (नि०). ३ अँछे
नि०). ४ प्रासु. ५ आशाभ्यः (नि०). ६ कुणारुं च. ७ हारिणः. ८ महोक्थश्च.

आसैचती(असिन्वती)असंखादयन्यौ(न्त्यौ); प्रकलविद्वणिक् ।	
धान्यभर्जनपात्री या सोपलप्रक्षिणी मैता ॥	
उपसीति ह्युपस्थाने; रुजाना नद्य ईरिताः ।	
पाथोने(त्रे)ऽम्बुनि खेऽभ्यर्धयज्वा पूष्णीक्ष ईशिषे ॥	८
सवीमन्यभ्यनुज्ञायामस्मे इत्यस्मदर्थकम् ।	
अमूरः पण्डिते; क्षोणं गृहे; श्रायन्त आश्रिताः ॥	९
ज्ञानानि विदथानि स्युः; सप्रथाः सर्वतः पृथुः ।	
शशमानः शंसमानः; आशीराशिषि चाशिरि ॥	१०
अजीगरिति चागृह्णा अगारीरिति वार्थवत् ।	
देवाच्या देवगत्यर्थे; कृपा कल्मि(ल्पित)तयार्थकम् ॥	११
विजामातुरपर्याप्तजामातृत्वस्य वाचकम् ।	
सोमानमभिषोत्ता(ता)रमोमासो रक्षका मताः ॥	१२
अनवायं तु सकलं; किंमीदी पिशुनो मतः ।	
अमीवा रोगभूते स्यादमवानपि तादृशे ॥	१३
भयजात्यां रोगजात्यामप्वा; दुरितमंहसि ।	
अमतिः स्वात्मविज्ञाने; श्रुष्टी स्यात्सुखशीघ्रयोः ॥	१४
रुशद्रोचिष्णुरूपे स्यात्पुरन्धिर्वरुणेन्द्रयोः ।	
रिशादसस्त उच्यन्ते हिंसका यैर्विदारिताः ॥	१५
सुविदत्रः सुविद्यावान्; सुदत्रस्तु सुदानकृत ।	
आनुषक् स्यादानुपूर्व्ये; तुर्वणिः संभुजेहुतम्(भजेद्दृतम्?) ॥	१६
गिर्वणः(णाः) स्तुतिसंभक्ता; सूतं तु सुसमीरितः(ते?) ।	
जारयाय्यजनीत्यर्थे; यादृशिमन्यादृशेऽर्थकम् ॥	१७
अग्रिया त्वग्रगाम्यम्यगसम्यक्चन ओदनः ।	
शुरुधो जङ्घतीरापः वै(प)चता पक्व उच्यते ॥	१८

१ असिन्वती. २ स्मृता. ३ देवोद्देवाच्याकृपेत्येकं पदम् (नि०). ४ किमीदिने' (नि०).
५ पूर्व्ये. ६ गिर्वणसे (नि०). ७ असूते सूते' (नि०). ८ ससमीरिता. ९ पृचता (नि०).

अमिनस्त्वनवच्छिन्नावयवोऽथाप्रतिष्कृतः ।	
प्रतीकारविनिर्मुक्ते; सुशिप्रो दीर्घनासिके ॥	१९
शोभमानहनौ च; द्विबर्हा द्विगुणवृद्धिमान् ।	
शाशदानस्तु शाश(शा)द्यमानः; सृप्रो भुजङ्गमे ॥	२०
उराणो ब्रु(व)हुकुर्वाणे; रमणीयेषु रंस्विति ।	
प्रकारेऽक्र(ः)स्तिपाः कूपे; जवारु रविमण्डले ॥	२१
स्तियानामप्स्वथ स्तोत्रे जरूथं; कुलिशः पवौ ।	
विषयैकप्रधानो यस्तर्तनुष्टिं स्तु(त)स स्मृतः ॥	२२
बर्हणा परितो वृद्धौ; तुञ्जो दाने;ऽनले भूमिः ।	
संसारे विष्पितो; रंस्थि(स्पी) स्तुतिकर्तरि चाम्भसि ॥	२३
तुरीपमुदकं प्रोक्तमृज्जतिस्तु प्रसाधने ।	
ऋजुनीतिस्तु(ती तु) कौटिल्यरहितं गमनं मतम् ॥	२४
ऋदूपे दूरपतनौ तथागमनपातिनौ ।	
प्रतद्वसू हये; चोष्कूयमाणो दानकर्तरि ॥	२५
जिन्वति प्रीयते; चोष्कूयते धातुर्गु(व्यु)दस्यति ।	
हिनोतेति प्रहिणुत; स्वयमित्यर्थकं सुमत् ॥	२६
दिंविष्टिः स्वर्गफलकं कर्म; दूतस्त्वंरावति ।	
महत्यमत्रो; मत्रोक्तगुणशालिन्यृचीषमः ॥	२७
अनर्वानाश्रितेऽनर्शरति निष्पापदानकृत् ।	
असाम्यनन्ते; गर्लदा तु धमन्यामथ जलहवः ॥	२८
निज्ज्वलनेषु; बकुरो ज्योतिरोध(घ)जलौष(घ)योः ।	
बेकनाटानिति प्रोक्ता ये तु द्विगुणकारिणः ॥	२९
अभिधेतनशब्दः स्यादभिधावनवाचकः ।	
अंहुरौऽह (हूरणं चाव(थ) कूपे; वाताप्यमम्भसि ॥	३०

१ वो योऽप्रति. २ मानः. ३ बहु. ४ ततनुष्टिस्तु. ५ रास्थी. (पा०) रास्तिपुनः(नि०).
६ प्रसादाने. ७ दिंविष्टिषु(नि०). ८ गर्लदा(नि०). ९ निरुक्तादधिकम्.

वतः खेदेऽनुकम्पायाः चाकन्निच्छति पश्यति ।	
रथर्यति रथप्रै(प्रे)प्सावसक्रां ना(गो)न्तरिक्षयोः ॥	३१
सदान्वेऽनारतं शब्दकर्ता; कम्पक आधवः ।	
योऽनवक्षिप्तवचनः स भवेदनवब्रवः ॥	३२
पराशरस्त्वृषौ हिंसे; दनः स्युर्दानचेतसः ।	
विकर्तनक्षमा दन्ता यस्याः सा तु क्रिविर्दती ॥	३३
संसारेच्छौ शरारुः स्यादन्तहीने करूळती ।	
कीकटो. नास्तिके; द्य(द्व्य)र्थ इदंयुरिदमिच्छति ॥	३४
एतद्व्यत्यथो बुन्दो(न्द)वृन्दवृन्दारकाः शरे ।	
भत्यो(?) अत्यो (अन्त्यो)गजेऽपि; क्रिः कर्तैर्युल्वं शब्दो जरायुणि ॥	
ऋषीसं तु घथिव्यामिसाशुशुक्षणिवर्गकः ॥	३५
अग्न्याद्या देवपत्न्यन्ता एकपञ्चाशता शतम् ।	
देवतावाचिनः शब्दा विशिष्येह न वर्णिताः ॥	३६
इति भास्कररायेण काण्ड एकपदाभिधः ।	
उक्तो जहाद्याशुशुक्षण्यादिवर्गद्वयान्वितः ॥	३७
द्वाविंशत्यधिकानां शब्दानां षोडशशतानाम् ।	
यास्कव्याख्यानुमतः संपूर्णो वैदिकः कोशः ॥	३८
इत्याशुशुक्षण्यादिवर्गः ॥ ५ ॥	

इति श्रीमद्भारत्युपाख्यगम्भीरराजदीक्षितसूरिसूनुभास्कर-
रायदीक्षिताग्निचितारचितो द्वितीय ऐकपदिक-
काण्डो वैदिककोशश्च समाप्तः ।

१ प्रेप्सा. २ कीकटेषु(नि०). ३ वृन्द(नि०). ४ निघण्टौ न पठितामदं पदम्. निरुक्ता-
दुद्धृतम्. ५ युल्वं. (पा०)

॥ श्रीः ॥

अथ

उस्तकाल

वैदिकनिघण्टुः ।

सांगदी

अथ प्रथमोऽध्यायः ।

ॐ । गौः । ग्मा । ज्मा । क्ष्मा । क्षा । क्षमा । क्षोणी । क्षितिः । अवनिः ।
उर्वी । पृथ्वी । मही । रिपः । अदितिः । इळा । निर्रतिः । भूः । भूमिः ।
पूषा । गातुः । गोत्रेकविंशतिः पृथिवीनामधेयानि ॥ १ ॥ हेम ।
चंद्रं । रुक्मं । अयः । हिरण्यं । पेशः । कृशं । लोहं । कनकं । कां-
चिनं । भर्मं । अमृतं । मरुत् । दत्रं । जातरूपमिति पञ्चदश हिरण्यना-
मानि ॥ २ ॥ अंबरं । वियत् । व्योम । बृहिः । धन्वं । अंतरिक्षं । आ-
काशं । आपः । पृथिवी । भूः । स्वयंभूः । अध्वा । पुष्करं । सगरः । स-
मुद्रः । अध्वरमिति षोडशान्तरिक्षनामानि ॥ ३ ॥ स्वः । प्रक्षिः ।
नाकः । गौः । विष्टप् । नभ इति षट् साधारणानि ॥ ४ ॥ खेदयः ।
किरणाः । गावं । रश्मयः । अभीशंवः । दीधितयः । गर्भस्तयः । वनं ।
उस्ताः । वसंवः । मरीचिपाः । मयूखाः । सप्तऋषयः । साध्याः । सुपर्णा
इति पञ्चदश रश्मिनामानि ॥ ५ ॥ आताः । आशाः । उपराः ।
आष्टाः । काष्टाः । व्योम । ककुभः । हरित इत्यष्टौ दिङ्गामानि ॥ ६ ॥
श्यावीं । क्षपा । शर्वरी । अक्तुः । ऊर्म्या । रूम्या । यर्म्या । नर्म्या ।
दोषा । नक्ता । तमः । रजः । असिक्री । प्रयस्वती । तमस्वती । घृताची ।
शिरीणा । मोकी । शोकी । ऊधः । पयः । हिमा । वस्वीति त्रयोविंशती
रात्रिनामानि ॥ ७ ॥ विभावरी । सुनरी । भास्वती । ओदती । चित्रा-
मघा । अर्जुनी । वाजिनी । वाजिनीवती । सुन्नावरी । अहना । द्योतना ।
श्वेत्या । अरुषी । सुनृता । सुनृतावती । सुनृतावरीति षोडशोषोनामानि
॥ ८ ॥ वस्तोः । ध्रुः । भानुः । वासरं । स्वसराणि । घंसः । घर्मः ।

१ क्षोणिः. २ सगरं. ३ रम्या. ४ श्रीणा. ५ वसी. ६ द्योः.

वृषः । दिनः । दिवा । दिवेदिवे । द्यविद्यवीति द्वादशाहर्नामानि ॥ ९ ॥
 अद्रिः । ग्रावा । गोत्रः । वलः । अश्रः । पुरुभोजाः । वलिशानः
 अश्मा । पर्वतः । गिरिः । ब्रजः । चरुः । वराहः । शंबरः । रौहिणः
 रैवतः । फ़लिगः । उपरः । उपलः । चमसः । अहिः । अश्रः । बलाहकः ।
 मेघः । दतिः । ओदनः । लषधिः । वृत्रः । असुरः । कोश इति त्रिंशन्मे-
 घनामानि ॥ १० ॥ श्लोकः । धारा । इळा । गौः । गौरी । गांधर्वी
 गभीरा । गंभीरा । मंद्रा । मंद्रार्जनी । वाशी । वाणी । वाणीची । वाणः
 पविः । भारती । धमनिः । नाळीः । मेळिः । मेना । सूर्या । सरस्वती ।
 निवित् । स्वाहा । वशुः । उपब्दिः । मायुः । काकुत् । जिह्वा । घोषः ।
 स्वरः । शब्दः । स्वनः । ऋक् । होत्रा । गीः । गाथा । गुणः । धेना ।
 ग्राः । विपा । नना । कंशा । धिषणा । नौः । अक्षरं । मही । अदितिः ।
 शची । वाक् । अनुष्टुप् । धेनुः । वल्लुः । गल्दा । सरः । सुपर्णी । बेकुरेति
 सप्तपञ्चाशद्वाङ्नामानि ॥ ११ ॥ अर्णः । क्षोदः । क्षद्र । नभः ।
 अंभः । कवंधं । सल्लिलं । वाः । वनं । घृतं । मधु । पुरीषं । पिप्पलं ।
 क्षीरं । विषं । रेतः । कशः । जन्म । वृक्कं । बुसं । तुम्ब्या । बुबुरं ।
 सुक्षेमं । धरुणं । सूर्रा । अररिदानि । ध्वस्मन्वत् । जामि । आयुधानि ।
 क्षपः । अहिः । अक्षरं । स्वोतः । तृप्तिः । रसः । उदकं । पयः । सरः ।
 भेषजं । सहः । शर्वः । यहः । ओजः । सुखं । क्षत्रं । आवयाः । शुभं ।
 र्योदुः । भूतं । भुवनं । भविष्यत् । आपः । महत् । व्योम । यशः । महः ।
 सणीकं । सैतीकं । सतीनं । गहनं । गभीरं । गंभरं । ई । अन्नं । हविः ।
 सद्रं । सदनं । ऋतं । योनिः । ऋतस्ययोनिः । सत्यं । नीरं । रयिः । सत् । पूर्णं ।
 सर्वं । अक्षितं । बहिः । नामं । सर्पिः । अपः । पवित्रं । अमृतं । इंदुः ।
 हेम । स्वः । सर्गाः । शंबरं । अभ्वं । वपुः । अंबु । तोयं । तूयं । रुंधीटं । शुक्रं ।
 तेजः । स्वधा । वारिं । जलं । जलाषं । इदमित्येकशतमुदकनामानि

१ घृणिः. २ बलाहकः विषंधिः. ३ मेना । मेळिः. ४ नम्रा. ५ शकम्. ६ बुबुरम्.
 ७ सिरा, सूर्रा. ८ अररिदानि. ९ प्रयः. १० यादः. ११ महत् । आपः. १२ सतीकम्,
 स्मृतीकम्. १३ लपीटम्, नृपीटम् (?).

१२ ॥ अवनयः । यव्याः । खाः । सीराः । स्रोत्याः । एन्यः ।
 धुनयः । रुजानाः । वक्षणाः । खादौअर्णाः । रोधचक्राः । हरितः ।
 सरितः । अग्रुवः । नमन्वः । वध्वः । हिरण्यवर्णाः । रोहितः । मस्रुतः ।
 अर्णाः । सिधवः । कुल्याः । वर्यः । उर्व्यः । इरावत्यः । पार्वत्यः । स्ववत्यः ।
 ऊर्जस्वत्यः । पयस्वत्यः । तरस्वत्यः । सरस्वत्यः । हरस्वत्यः । रोधस्वत्यः ।
 भास्वत्यः । अजिराः । मातरः । नद्य इति सप्तत्रिंशन्नदीनामानि ॥ १३ ॥
 अत्यः । हयः । अर्वा । वाजी । सप्तिः । वह्निः । दधिक्राः । दधिक्रावा ।
 एतग्वः । एतशः । पैद्रः । दौर्गहः । औच्चैश्रवसः । तार्क्ष्यः । आशुः ।
 ब्रध्नः । अरुषः । मांश्रत्वः । अव्यथयः । श्येनासः । सुपर्णाः । पतंगाः ।
 नरः । ह्यार्याणा । हंसासः । अश्वा इति षड्विंशतिरश्वनामानि ॥ १४ ॥
 हरी इंद्रस्य । रोहितोऽग्नेः । हरित आदित्यस्य । रासभावश्विनोः । अजाः
 पूष्णः । एषत्यो मरुता । अरुण्यो गाव उषसा । श्यावाः सवितुः । विश्वरूपा
 बृहस्पतेः । नियुतो वायोरिति दशादिष्टोपयोजनानि ॥ १५ ॥ भ्राजते ।
 भ्राशते । भ्राश्यति । दीदयति । शोचति । मंदते । भंदते । रोचते । ज्योतते ।
 द्योतते । द्युमदिसेकादश ज्वलतिकर्माणः ॥ १६ ॥ जमत् । कल्मली-
 किन । जंजणाभवंन् । मल्मलाभवंन् । अर्चिः । शोचिः । तपः । तेजः ।
 हरः । हृणिः । शृंगाणि शृंगाणीसेकादश ज्वलतो नामधेयानि ॥ १७ ॥
 गौर्हेमांबरं स्वः । खेदय आता श्यावी विभावरी वस्तोरद्विश्लोकोऽर्णोऽवनयो-
 ऽत्योहरीइंद्रस्य भ्राजते जमदिति सप्तदश ॥

॥ इति निघण्टौ प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

ॐ । अपः । अम्रः । दंसः । वेषः । वेपः । विष्टी । व्रतं । कर्वरं । कं-
 रुणं । शकम् । क्रतुः । करणानि । करसि । करिंक्रत् । करती । चक्रत् ।
 कर्त्वि । कर्तोः । कर्तवै । कृत्वी । धीः । शची । शमी । शिमी । शक्तिः । शिल्प-
 मिति षड्विंशतिः कर्मनामानि ॥ १ ॥ तुक् । तोकं । तनयः । तोकम् ।

१ यद्दयः. २ ऋतावर्यः. ३ रेवत्यः. ४ सरस्वत्यः. ५ दौर्गाहः. ६ वार्याणाम्.
 ७ द्योतते, ज्योतते. ८ घृणिः. ९ स्वाः. १० शकम्, क्रतुः, कुरुणम्. ११ करती, करिक्रत्.

तकर्म । शेषः । अम्रः । गयः । जाः । अपत्यं । यहुः । सुनुः । नपात् । नजा ।
 बीजमिति पञ्चदशापत्यनामानि ॥ २ ॥ मनुष्याः । नरः । धृवाः ।
 जंतवः । विशः । क्षितयः । कृष्टयः । चर्षणयः । नहुषः । हरयः । मर्याः ।
 मर्त्याः । मर्ताः । व्राताः । तुर्वशाः । द्रुह्यवः । आयवः । यदवः । अनवः ।
 पूरवः । जगतः । तस्थुषः । पंचजनाः । विवस्वतः । एतना इति पञ्चविंश-
 तिर्मनुष्यनामानि ॥ ३ ॥ आयती । चयवाना । अभीशू । अप्रवाना ।
 विनंगूसौ । गमस्ती । करस्त्रौ । बाहू । भुरिजौ । क्षिपस्ती । शकरी । भरित्रे
 इति द्वादश बाहुनामानि ॥ ४ ॥ अग्रुवः । अण्वयः । क्षिपः । त्रिशः । शर्याः ।
 रशनाः । धीतयः । अथयैः । विपः । कक्ष्याः । अवनयः । हरितः ।
 स्वसारः । जामयः । सनाभयः । योक्राणि । योजनानि । धुरः । शाखाः ।
 अभीशवः । दीर्घितयः । गैभस्तय इति द्वाविंशतिरङ्गुलिनामानि ॥ ५ ॥
 वक्षिम् । उश्मसि । वेति । वेनति । वेसति । वाञ्छति । वैष्टि । वनोति ।
 जुषते । ह्यैति । आचके । उशिक् । मन्यते । छत्सत् । चाकनत् । चुक्-
 मानः । कनति । कानिषदिष्टादश कान्तिकर्माणः ॥ ६ ॥ अंधः । वाजः ।
 पयः । श्रवः । पृक्षः । पितुः । सुतः । सिनः । अवः । क्षु । घासिः । इरा ।
 इळा । इष । ऊर्क । रसः । स्वधा । अर्कः । क्षद्र । नेमः । मसं । नमः ।
 आयुः । मुवृता । ब्रह्म । वर्चः । कीलालं । यश इत्यष्टाविंशतिरन्नना-
 मानि ॥ ७ ॥ आर्वयति । भवति । बभस्ति । वेति । वेवैष्टि । अविष्यन् ।
 बप्सति । असयः । बब्धां । हरतीति दशान्तिकर्माणः ॥ ८ ॥ ओजः ।
 पौजः । शवः । तवः । तरः । त्वैक्षः । शर्षः । बाधः । नृम्णः । तविषी ।
 शुष्म । शुष्णं । दक्षः । वीळु । च्यौत्नं । शूषं । सहः । सहः । वधः ।
 वर्गः । वृजनं । वृक्कं । मज्जना । पौस्यानि । धर्णसिः । द्रविणं । स्पद्रासः ।
 शंबरमित्यष्टाविंशतिर्वलनामानि ॥ ९ ॥ मयं । रेक्णः । रिक्थं । वेदः ।
 वरिवः । श्वात्रं । रत्नं । रयिः । क्षत्रं । भगः । मीळ्हं । गयः । द्युम्रं

१ शेषः. २ अभीशु(?). ३ त्रिशः । क्षिपः । वृशः. ४ अथयैः. ५ सुहस्ताः. ६ वेष्टि
 ७ ईयति. ८ शंसनत्. ९ पयः । प्रयः । पृक्षः. १० सुतम्. वयः. ११ वाजः. १२ तरः, तवः
 १३ तक्षः. १४ शुष्णं, शूषं, दक्षः. १५ विद्. १६ स्पद्रासः (?).

द्रव्य । वसु । रायः । राधः । भोजनं । तना । नृग्नं । बंधुः । मेघा । यशः ।
 ह्य । द्रविणं । श्रवः । वृत्रं । वृतमित्यष्टाविंशतिरेव धननामानि
 १० ॥ अघ्न्या । उस्त्रा । उस्त्रिया । अही । मही । अदितिः । इळा ।
 गती । शकरीति नव गोनामानि ॥ ११ ॥ रेळते । हेळते । भामते ।
 णीयते । भ्रीणाति । भ्रेषति । दोधति । वनुष्यति । कंपते । भोजेत
 ति दश कुध्यतिकर्माणः ॥ १२ ॥ हेळः । हरः । हूणिः । त्यजः ।
 मः । एहः । हूरः । तपुषी । जूर्णिः । मुन्युः । व्यथिरिखेकादश
 धनामानि ॥ १३ ॥ वर्तते । अयते । लोटते । लोठते । स्यंदते ।
 सति । सर्पति । स्यमति । स्वति । संसते । अवति । श्रोतति । ध्वंसति ।
 नति । माष्टि । भुरण्यति । शवति । कालयति । पेलयति । कंटति ।
 स्यति । बिस्यति । मिस्यति । प्रवते । छवते । च्यवते । कवते । गवते ।
 वते । क्षोदति । नक्षति । सक्षति । म्यक्षति । सचति । ऋच्छति । तुरी-
 ति । चर्तति । अर्तति । गति । इयक्षति । सश्रति । त्सरति । रंहति ।
 र्तते । भ्रमति । भ्रजति । रजति । लजति । क्षियति । धमति । मिनाति ।
 ऋण्वति । ऋणोति । स्वरति । सिसति । १० वेषिष्टि । योषिष्टि । रिणाति ।
 रियते । रेजति । दध्यति । द्भ्रोति । युध्यति । धन्वति । अरुषति ।
 आर्यति । ११ डीयते । तर्कति । दीयति । ईषति । फणति । हनति । अ-
 दति । मर्दति । सर्दते । नसते । हर्यति । इर्यति । ईते । ईखते । ज्वयति ।
 श्वात्रति । गति । आंगनीगति । जंगति । जिन्वति । जसति । गमति ।
 ध्रति । ध्राति । ध्रयति । वहते । रथर्यति । जेहते । ष्वःकति । क्षुपति । प्साति ।
 वाति । याति । इषति । द्राति । दूळति । एजति । जमति । जवति । व-
 चति । अनिति । पवते । हंति । सेधति । अगन् । अजगन् । जिगाति ।
 पतति । इन्वति । द्रमति । द्रवति । वेति । ह्यंतात् । एति । जगायात् । अ-
 युथुरिति द्वाविंशं शतं गतिकर्माणः ॥ १४ ॥ नु । मक्षु । द्रवत् । ओ-
 ष । नीराः । जूर्णिः । शूर्ताः । शुघनासः । शीभं । तृषु । तूर्यं । तूर्णिः ।

१ हणीयते. २ भोजतः (?). ३ घृणिः. ४ रुहः (?) ५ संसति. ६ मियक्षति. ७ वि-
 षिष्टि. ८ योशिष्टि. ९ दभ्रोति. १० सीयते. ११ गनीगन्ति. १२ हन्तात्. १३ जूर्णिः.

अजिरं । भुरण्युः । शु । आशु । प्राशुः । तूतुजिः । तूतुजानः । तुज्यमा-
नासः । अज्राः । साचीवित् । द्युगत् । ताजत् । तरणिः । वातरंहा इति
षड्विंशतिः क्षिप्रनामानि ॥ १५ ॥ तळित् । आसात् । अंबरं । तुर्वशं ।
अस्तमीके । आके । उपाके । अर्वाके । अंतमानां । अवमे । उपम इत्ये-
कादशांतिकनामानि ॥ १६ ॥ रणः । विवाक् । विखादः । नदनुः ।
भरं । आक्रंदे । आहवे । आजौ । पृतनाज्यं । अभीके । समीके । ममस-
त्यं । नेमधिता । संकाः । समितिः । समनं । मीळहे । घतनाः । स्पधः । मृधः ।
पृत्सु । समत्सु । समर्ये । समरणे । समोहे । समिथे । संह्ये । संगे । संयुगे ।
संगथे । संगमे । वृत्रतूर्ये । पृक्षे । आणौ । शूरसातौ । वाजसातौ । समनी-
के । खले । खजे । पौस्ये । महाघने । वाजे । अज्म । सद्रं । संयैत् ।
संवत इति षट्चत्वारिंशत्संग्रामनामानि ॥ १७ ॥ इन्वति । नक्षति ।
आक्षाणः । आनट् । आष्ट । आपानः । अशत् । नशत् । आनशे । अ-
श्रुत इति दश व्याप्तिकर्माणः ॥ १८ ॥ दध्नोति । श्रंधति । ध्वरति ।
धूर्वति । वृणक्ति । वृश्रति । कृण्वति । कृतति । श्वसिति । नभते । अर्दय-
ति । स्तृणाति । स्नेहयति । यातयति । स्फुरति । स्फुलति । निवपंतु ।
अवतिरति । वियातः । आतिरत् । तळित् । आखंडल । दूणाति । रुग्णा-
ति । शृणाति । शम्नाति । तृणेळिह । ताळिह । नितोशते । निर्बर्हयति ।
मिनाति । मिनोति । धमतीति त्रयस्त्रिंशद्ब्रधकर्मणः ॥ १९ ॥ दिद्युत् ।
नेमिः । हेतिः । नमः । पविः । सूकः । वृकः । वधः । वज्रः । अर्कः ।
कुत्सः । कुलिशः । तुजः । तिग्मः । मेनिः । स्वधितिः । सायकः । परशु-
रित्यष्टादश वज्रनामानि ॥ २० ॥ इरज्यति । पत्यते । क्षयति । राजती-
ति चत्वार ऐश्वर्यकर्मणः ॥ २१ ॥ राष्ट्री । अर्यः । नियुत्वान् । इन
इन इति चत्वारिंशत्श्वरनामानि ॥ २२ ॥

१ युगत्. २ संखे. ३ सयत् (?). ४ अश्रुतः. ५ श्रयति. ६ बर्हयति. ७ तुजः (?).
८ तिरमम्.

ॐ अपस्तुब्धनुष्या आयत्यै प्रवोवश्म्यंघावयत्योजीमघमघ्न्यारेळतेहेळो-
वतैतेनुतळिद्रणइन्वतिदभ्रोतिदिद्युदिरज्यतिराष्ट्रीद्वाविंशतिः ।

॥ इति निघण्टौ द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

उरु । तुवि । पुरु । भूरि । शश्वत् । विश्व । परीणसा । व्यानशिः ।
शतं । सहस्रं । मँळिलं । कुविदिति द्वादश बहुनामानि ॥ १ ॥
ऋहन् । ऋस्वः । निघृष्वः । मायुकः । प्रतिष्ठा । कृधु । वम्रकः । दभ्रं ।
अर्भकः । क्षुल्लकः । अल्प इत्येकादश ह्रस्वनामानि ॥ २ ॥ महत् ।
ब्रभ्रः । ऋष्वः । बृहत् । उक्षितः । तवसः । तविषः । महिषः । अम्ब्वः ।
ऋभुक्षाः । उक्षा । विहायाः । यद्धः । ववक्षिथ । विवक्षसे । अंभृणः ।
माहिनः । गभीरः । ककुहः । रभसः । ब्राधन् । विरप्शी । अडुतं । बांहि-
ष्टः । बर्हिषदिति पञ्चविंशतिर्भहन्नामानि ॥ ३ ॥ गयः । रुदरः ।
गर्तः । हर्म्य । अस्तै । पस्त्यं । दुरोणे । नीळं । दुय्याः । स्वसराणि ।
अमा । दमे । कृत्तिः । योनिः । स्रम् । शरणं । वरूथं । छर्दिः । छदिः ।
छाया । शर्म । अज्मेति द्वाविंशतिर्गृहनामानि ॥ ४ ॥ इरज्यति ।
विधेम । सपर्यति । नमस्यति । दुवस्यति । ऋभ्रोति । ऋणद्धि । ऋच्छति ।
सपति । विवासतीति दश परिचरणकर्माणः ॥ ५ ॥ शिवाता । शत-
रा । शातपता । शिल्गुः । स्युमकं । शेवृधं । मयः । सुम्यं । सुदिनं । शूषं ।
शुनं । शग्मं । भेषजं । जलाषं । स्योनं । सुम्रं । शेवं । शिवं । शं । कभि-
ति विंशतिः सुखनामानि ॥ ६ ॥ निर्णिक् । वत्रिः । वर्षः । वपुः । अमतिः ।
अप्सः । प्सुं । अप्रः । पिष्टं । पेशः । कशनं । मरूर्त् । अर्जुनं । ताम्रं ।
अरुषं । शिल्पमिति षोडश रूपनामानि ॥ ७ ॥ अस्त्रेर्मा । अनेमा ।
अनेद्यः । अनवद्यः । अनभिर्शस्त्यः । उक्थ्यः । सुनीथः । पाकः । वामः ।

१ आयत्यप्रवो. २ राष्ट्रीति. ३ सरिरम्. ४ उक्षाः. ५ ववक्षिथः. ६ बर्हिष्टः. ७ अस्त्यम्.
८ शर्म. ९ शातपता । शर्म. १० प्सुः, अप्सः बप्सः. ११ पसरः. १२ तामम्. १३ शि-
ष्यम्, शष्यम्. १४ अस्त्रेमाः. १५ अनेमाः. १६ अनभिश्स्ताः.

वयुनमिति दश प्रशस्यनामानि ॥ ८ ॥ केतुः । केतः । चेतः । चित्तं । क्रतुः ।
 असुः । धीः । शची । माया । वयुन । अभिरुख्येकेकादश प्रज्ञानामानि
 ॥ ९ ॥ वट् । श्रत् । सत्रां । अद्धा । इत्था । ऋतमिति षट् सत्यना-
 मानि ॥ १० ॥ चिक्वयत् । चाकनत् । अचक्ष्म । चष्टे । विचष्टे । विच-
 र्षणिः । विश्वचर्षणिः । अवचाकशदिस्रष्टौ पश्यतिक्रमणिः ॥ ११ ॥
 हिकं । नुकं । सुकं । आहिकं । आकी । नकिः । माकिः । नकी । आकृत-
 मिति नवोत्तराणि पदानि सर्वपदसमाञ्जानाय ॥ १२ ॥ इदमिव ।
 इदंयथा । अग्निर्न ये । चतुरंश्चिद्दमानात् । ब्राह्मणा व्रतचारिणः । वृक्षस्य
 नु ते पुरुहूतवयाः । जार आ भर्ग । मेघोभूतो ३ भियन्नयः । तद्रूपः । त-
 द्दर्शः । तद्भत् । तथेति द्वादशोपमाः ॥ १३ ॥ अर्चति । गायति । रेभति ।
 स्तोभति । गूर्धयति । गृणाति । जरते । ह्वयते । नदति । पृच्छति । रिह-
 ति । धमति । कृपायति । कृपयति । पनस्यति । पनायते । वल्गुयति ।
 मंदते । भंदते । छंदति । छदयते । शशमानः । रंजयति । रजयति । शं-
 सति । स्तौति । यौति । रौति । नौति । मनति । पणायति । पणते । सपति ।
 पृषाः । महयति । वाजयति । पूजयति । मन्यते । मदति । रसति ।
 स्वरति । वेनति । मंद्रयते । जल्पतीति चतुश्चत्वारिंशदर्चतिकर्माः
 ॥ १४ ॥ विप्रः । विप्रः । गृत्सः । धीरः । वेनः । वेधाः । कण्वः । ऋभुः ।
 नवेदाः । कविः । मैनीषी । मंधाता । विधाता । विपः । मनश्चित् । विपश्चित् ।
 विपन्यवः । आकेनिपः । उशिजः । कीस्तासः । अद्धातयः । भ्रतयः ।
 मत्तथाः । वाघत इति चतुर्विंशतिर्मेधाविनामानि ॥ १५ ॥ रेभः । जरि-
 ता । कारुः । नदः । स्तौमुः । कीरिः । गौः । सुरिः । नदः । छंदः । स्तु-
 प् । रुद्रः । कृपण्युरिति त्रयोदश स्तोत्रनामानि ॥ १६ ॥ यज्ञः ।
 वेनः । अर्ध्वरः । मेधः । विदथः । नार्थः । सर्वनं । होत्रा । इष्टिः । देवता-
 ता । मुखः । विष्णुः । इंद्रुः । प्रजापतिः । धर्म इति पञ्चदश यज्ञनामानि
 ॥ १७ ॥ भरताः । कुरवः । वाघतः । वृक्तवर्हिषः । यतस्तुचः । मुस्तः ।

१ तथेत्युपमाः. २ पिपृक्षाः. ३ मनोषिः, मनोषिणः. ४ केनिपः. ५ तामुः. ६ सुत.
 ७ अद्धरः. ८ भारताः.

बाधः । देवयव इत्यष्टाष्टलिङ्नामानि ॥ १८ ॥ ईर्महे । यामि । मन्महे ।
 इद्धि । शग्धि । पुधि । मिमिद्धि । मिमीहि । रिरिद्धि । रिरिहि । पीपरत् ।
 पंतारः । यंधि । इधुध्यति । मदेमहे । मनामहे । मायत इति सप्तदश याच्ना-
 क्रमाणः ॥ १९ ॥ दाति । दाशति । दासति । राति । रासति । पूणक्षि ।
 पूणाति । शिक्षति । तुंजति । मंहत इति दश दानकर्माणः ॥ २० ॥
 गिरिस्त्रव । पर्वस्व । अभ्यर्ष । आशिष इति चत्वारोऽध्येषणाकर्माणः
 ॥ २१ ॥ स्वपिति । सस्तीति द्वौ स्वपितिकर्माणौ ॥ २२ ॥ कूपः ।
 कातुः । कर्तः । वक्रः । काटः । खातः । अवतः । क्रिविः । सूदः । उत्सः ।
 ऋश्यदात् । कारोतरात् । कुशयः । केवट इति चतुर्दश कूपनामानि
 ॥ २३ ॥ तृपुः । त्रिका । रिष्वा । रिपुः । रिक्का । रिहायाः । त्रायुः ।
 तस्करः । वनर्गुः । हुरश्चित् । मुषीवान् । मलिम्लुचः । अघशंसः । वृक
 इति चतुर्दशैव स्तेननामानि ॥ २४ ॥ निप्यं । सस्वः । सनुतः । हिरूक् ।
 प्रतीच्यं । अपीच्यमिति षण्णिर्णीतान्तर्हितनामधेयानि ॥ २५ ॥
 आके । पराके । पराचैः । आरे । परावत इति पञ्च दूरनामानि ॥ २६ ॥
 त्वं । प्रदिवः । प्रवयाः । सनेमि । पूवर्थं । अन्हायेति षट् पुराणनामानि ॥ २७ ॥
 त्वं । नूतनं । नूतनं । नव्यं । इदा । इदानीमिति षळेव नव नामानि ॥ २८ ॥
 त्रपित्वे । अभीके । दभ्रं । अर्भकं । तिरः । सतः । त्वः । नेमः । ऋक्षाः ।
 तृभिः । वज्रीभिः । उपजिह्विका । ऊदरं । रुदरं । रंभः । पिनाकं । मेना ।
 गाः । शोषः । वैतसः । अया । एना । सिषक्तुं । सचते । भ्यसते । रेजत इति
 शिद्धिशतिर्दश उत्तराणि नामानि ॥ २९ ॥ स्वधे । पुरंधी । धिषणे ।
 दिदसी । क्षोणी । अंभसी । नभसी । रंजसी । सदसी । सन्ननी । घृतवती ।
 गहुले । गंभीरे । गंभीरे । ओण्यौ । चम्बौ । पाश्वौ । मही । उर्वी ।
 अथ्वी । अदिती । अही । दूरेअते । अपारे अपारे इति चतुर्विंशतिर्द्यावा-
 गृथिव्योर्नामधेयानि ॥ ३० ॥

उर्ध्वे १ हन्महद्रयइरज्यातिशिवातानिर्णिक्र(ग)स्त्रेमाकेतुर्वट्चिकयद्धिकमिद-

मिवाचैतिविप्रोरेभोयज्ञोभरताईमहेदातिपरिस्ववस्वपितिकूपस्तृपुर्निष्यमाकेप्रत्नं-
नवप्रपित्वेस्वधेत्रिंशत् ।

इति निघण्टौ तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

ॐ जहा । निधा । शिताम । मेहना । दमूनाः । मूषः । इषिरेण । कु-
रुतन । जठरै । तित्तउ । शिप्रै । मध्या । मंदू । ईर्मातासः । कार्यमानः ।
लोधं । शीरं । विद्रधे । द्रुपदे । तुग्वनि । नंसते । नंसतः । आहनसः । अद्म-
सत् । इष्मिणः । वाहः । परितकम्या । सुविते । दयते । नूचित् । नूच । दा-
वने । अकूपारस्य । शिशीते । सुतुकः । सुप्रायणाः । अप्रायुवः । च्यवनः ।
रजः । हरः । जुहुरे । व्यंतः । क्राणाः । वाशी । विषुणः । जामिः । पिता
शंयोः । अदितिः । एरिरे । जसुरिः । जरते । मंदिने । गौः । गातुः । दं-
सयः । तूताव । चयसे । वियुते । ऋधक् । अस्याः । अस्येति द्विषष्टिः प-
दानि ॥ १ ॥ सस्त्रि । वाहिष्ठः । दूतः । वावशानः । वार्ये । अंधः । अस-
श्रंती । वनुष्यति । तरुष्यति । मंदनाः । आहनः । नदः । सोमोअक्षाः ।
श्वात्रं । ऊतिः । हासमाने । पड्डिः । ससं । द्विता । ब्राः । वराहः । स्वसं-
राणि । शयीः । अर्कः । पविः । वक्षः । धन्व । सिने । इत्था । सचा
चित् । आ । द्युमं । पवित्रं । तोदः । स्वंचाः । शिपिविष्टः । विष्णुः
आघृणिः । पृथुज्याः । अथर्यु । काणुका । अघ्रिगुः । आंगुषः । आपातमन्युः
शमशा । उर्वशी । वयुने । वाजपस्यं । वाजगन्ध्यं । गध्यं । गधिता । कौर-
याणः । तौरयाणः । अन्हयाणः । हरयाणः । आरितः । ब्रंदी । निःषपी
तूर्णीशं । क्षुपं । निचुपुणः । पदि । पादुः । वृकः । जोषवाकं । कृत्तिः
श्वघ्नी । समस्य । कुटस्य । चर्षणिः । शंबः । केपयः । तूतुमारुषे । अं-
संत्रं । काकुदं । बीरिंटे । अच्छ । परि । डं । सीं । एनं । एनां । सुणिरिति
चतुरुत्तरमशीतिः पदानि ॥ २ ॥ आशुशुक्षणिः । आशाभ्यः । काशिः
कुणारुं । अलातृणः । मल्लूकं । कत्पयं । विस्तुहः । वीरुधः । नक्षदाभं

१ नसन्त. २ च्यवानः (१).

अस्कृधोयुः । निशुभाः । बृवदुक्थं । ऋदुदरः । ऋदूपे । पुलुकामः । असिन्वती ।
 कपना । भाऋजीकः । रुजानाः । जूणिः । ओमना । उपलप्रक्षिर्णा । उपसि ।
 प्रकलवित् । अभ्यर्धयज्वा । ईक्षे । क्षोणस्य । अस्मे । पाथः । सर्वामनि ।
 सप्रथाः । विदथानि । श्रायंतः । आशीः । अर्जीगः । अमूरः । शशमानः ।
 देवोदेवाच्याकृपा । विजामातुः । ओमासः । सोमान । अनवायं । किमीदिने
 अमवान् । अमीवा । दुरितं । अर्प्वा । अमतिः । श्रुष्टी । पुरंधिः । रुशत् ।
 रिशादसः । सुदत्रः । सुविदत्रः । आनुषक् । तुर्वणिः । गिर्वणसे । असू-
 तेसूते । अम्यक् । यादृशिमन् । जारयायि । अग्रिया । चनः । पचता ।
 शुरुधः । अमिनः । जङ्गती । अप्रतिष्कृतः । शाशदानः । सृप्रः । सुशिप्रः ।
 शिप्रै । रंसु । द्विबर्हाः । अक्रः । उराणः । स्तियानां । स्तिपाः । जवारु ।
 जरुथं । कुलिशः । तुंजः । बर्हणा । ततनुष्टि । इलीबिशः । क्रियेधाः ।
 भूमिः । विष्पितः । तुरीपै । रास्पिनः । ऋजतिः । ऋजुनीती । प्रतद्वसू ।
 हिनोत । चोष्क्यमाणः । चोष्क्यते । सुमत् । दिविष्टिषु । दूतः । जि-
 न्वन्ति । अमत्रः । ऋचीषमः । अनर्शराति । अनर्वा । असाभि । गल्दया ।
 जल्हवः । बकुरः । बेकनाटान् । अभिधेतन । अंहुरः । बतः । वाताप्यं ।
 चाकन् । रथर्यति । असक्रां । आधवः । अनवव्रवः । सदान्वे । शिरिंबिठः ।
 पराशरः । क्रिर्विदती । करूळती । दनः । शाररुः । इदंयुः । कीकटेषु ।
 बुंदः । वृदं । किः । उलब । ऋवीसमृवीसमिति द्वात्रिंशच्छतं पदानि ॥ ३ ॥
 जहासस्त्रिमाशुशुक्षणिस्त्रीणि ॥

इति निघण्टौ चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

ॐ अग्निः । जातवेदाः । वैश्वानर इति त्रीणि पदानि ॥ १ ॥ द्रविणो-
 दाः । इध्मः । तनूनपात् । नराशंसः । इळः । बर्हिः । द्वारः । उषासानक्ता ।
 अदिव्याहोतारा । तिस्रो देवीः । त्वष्टा । वनस्पतिः । स्वाहाकृतय इति त्रयो-

अ १. अप्वे. २. गिर्वणाः. ३. सुशिप्रो । रंसु. ४. शिप्रै इति कोशेऽपि न दृश्यते.

दश पदानि ॥२॥ अश्वः । शकुनिः । मंडूकाः । अक्षाः । भ्रावाणः । नरा-
शंसः । रथः । दुंदुभिः । इषुधिः । हस्तघ्नः । अभीशवः । धनुः । ज्या ।
इषुः । अश्वार्जनी । उलूखलं । वृषभः । द्रुघणः । पितुः । नद्यः । आपः ।
ओषधयः । रात्रिः । अरण्यानी । श्रद्धा । पृथिवी । अप्वा । अग्रायी ।
उलूखलमुसले । हविर्धाने । द्यावापृथिवी । विपाट्छुतुद्रो । आर्त्नी । शुना-
सीरौ । देवीजोष्ट्री । देवीउर्जाहुतीति षट्त्रिंशत्पदानि ॥३॥ वायुः । वरु-
णः । रुद्रः । इंद्रः । पर्जन्यः । बृहस्पतिः । ब्रह्मणस्पतिः । क्षेत्रस्यपतिः ।
वास्तोष्पतिः । वाचस्पतिः । अपानपात् । यमः । मित्रः । कः । सरस्वान् ।
विश्वकर्मा । ताक्ष्यः । मन्युः । दधिक्राः । सविता । त्वष्टा । वातः । अग्निः ।
वेनः । असुनीति । ऋतः । इंद्रुः । प्रजापतिः । अहिः । अहिर्बुध्न्यः । सु-
पर्णः । पुरूरवा इति द्वात्रिंशत्पदानि ॥ ४ ॥ श्येनः । सोमः । चंद्रमाः ।
मृत्युः । विश्वानरः । धाता । विधाता । मरुतः । रुद्राः । ऋभवः । अंगि-
रसः । पितरः । अथर्वाणः । भृगवः । आस्याः । अदितिः । सरमा । सर-
स्वती । वाक् । अनुमतिः । राका । सिनीवाली । कुहूः । यमी । उर्वशी ।
पृथिवी । इंद्राणी । गौरी । गौः । घेनुः । अघ्या । पथ्या । स्वस्तिः । उ-
षाः । इळा । रोदसीति षट्त्रिंशत्पदानि ॥ ५ ॥ अश्विनौ । उषाः ।
सूर्या । वृषाकपायी । सरण्युः । त्वष्टा । सविता । भगः । सूर्यः । पुषा ।
विष्णुः । विश्वानरः । वरुणः । केशी । केशिनः । वृषाकपिः । यमः । अज-
एकपात् । पृथिवी । समुद्रः । अथर्वा । मनुः । दध्यङ् । आदित्याः । सप्तऋष-
यः । देवाः । विश्वेदेवाः । साध्याः । वसवः । वाजिनः । देवपत्न्यो देवप-
त्न्य इत्येकत्रिंशत्पदानि ॥ ६ ॥

अग्निर्द्विविणोदाश्वौवायुःश्येनोश्विनौ षट् ।

इति निघण्टौ पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

AN ALPHABETICAL INDEX (SANSKRIT.)

Appendix I.

अ.	नि० श्लोकः	नि० खण्डम्		नि० श्लोकः	नि० खण्डम्
अंसत्रम्	४४२	४१२	अद्भुतम्	३१५	३१३
अंहुरः	५१३०	४१३	अद्भुतम्	४१७	४१९
अकूपारः(रस्य)	४१९०	४१९	अद्रिः	११७७	११९०
अकतुः	११९२	११७	अद्रिगुः	४१३२	४१२
अक्रः	५१२९	४१३	अध्वरम्	११७	११३
अक्षरम्	११२२, २५	११९९, ९२	अध्वरः	३१२७	३१७७
अक्षितम्	११२५	११९२	अध्वा	११६	११३
अगन्	२१२६	२१९४	अनभिश्चस्त्यः	३१९२	३१८
अग्रिया	५१९८	४१३	अनर्वा	५१२८	४१३
अग्रुवः	११३९; २१८	११९३; २१५	अनर्शरातिम्	"	"
अघशंसः	३१३७	३१२४	अनवद्यः	३१९२	३१८
अघ्न्या	२१२०	२१९९	अनवः	२१५	२१३
अचक्ष्म	३१९५	३१९९	अनवत्रवः	५१३२	४१३
अच्छ	४१४९	४१२	अनवायम्	५१९३	"
अजगन्	२१२४	२१९४	अनिति	२१२४	२१९४
अजाः	११३९	११९५	अनुष्टुप्	११२२	११९९
अजिरम्	२१३२	२१९५	अनेद्यः	३१९२	३१८
अजिराः	११३४	११९३	अनेमा	"	"
अजीगः	५१९९	४१३	अन्तमानाम्	२१३४	२१९६
अज्म	२१३८; ३१६	२१९७; ३१४	अन्तरिक्षम्	११६	११३
अजाः	२१३३	२१९५	अन्धः	२१९२; ४१२०	२१७; ४१२
अण्व्यः	२१९०	२१५	अन्नम्	११२५	११९२
अतति	२१२९	२१९४	अपत्यम्	२१३	२१२
अत्यः	११३५	११९४	अपारे	३१४७	३१३०
अथर्षुम्	४१३९	४१२	अपीच्यम्	३१३८	३१२५
अथर्व्यः	२१९०	२१५	अपः	११२७; २१९	११९२; २१९
अदितिः	११३, २२; २१२०; ४१९६	११९, ९९; २१९९;	अप्रवाना	२१७	२१४
		४१९	अप्रः	२१२, ४; ३१-९०	२१९, २; ३१७
अदिती	३१४७	३१३०	अप्रतिष्कृतः	५१९५	४१३
अद्वा	३१९४	३१९०	अप्रायुवः	४१९२	४१९
अद्वातयः	३१२५	३१९५	अप्वा	५१९४	४१३

अप्सः	३१११	३१७	अचिः	११४१	१११७
अभिख्या	३११३	३१९	अर्जुनी	१११४	११८
अभिधेतन	५१३०	४१३	अर्जुनम्	३१११	३१७
अभीके	२१३६; ३१४१	२११७; ३१२९	अर्णः	११२४	१११२
अभीशवः	११९; २११०	११५; २१५	अर्णाः	११३३	१११३
अभीशू	२१७	२१४	अर्देति	२१२७	३११४
अभ्यर्द्धयज्वा	५१८	४१३	अर्देयति	२१४०	२११९
अभ्यर्ष	३१३३	३१२१	अर्भकम्	३१४१	३१२९
अभ्रम्	१११६	१११०	अर्भकः	३१२	३१२
अभवम्	११३०	१११२	अर्यः	२१४५	२१२२
अभवः	३१५	३१३	अर्वा	११३५	१११४
अमतिः	३१११; ५११४	३१७; ४१३	अर्वाके	२१३३	२१६६
अमत्रः	५१२७	४१३	अलातणः	५१२	४१३
अमवान्	५११३	४१३	अल्पः	३१२	३१२
अमा	३१५	३१४	अवचाकशत्	३११४	३१११
अमिनः	५११९	४१३	अवति	२१२६	२११४
अमीवा	५११३	४१३	अवतिरति	२१४१	२११९
अमूरः	५१९	४१३	अवतः	३१३४	३१२३
अमृतम्	११५; ३०	११२; १२	अवनयः	११३१; २१९	१११३; २१५
अम्बरम्	११६; २१३३	११३; २१९३	अवनिः	११३	१११
अम्बु	११२३	१११२	अवमे	२१३४	२११६
अम्भसी	३१४६	३१३०	अवः	२११३	२१७
अम्भृणः	३१४	३१३	अविघ्नन्	२११५	२१८
अम्भः	११२४	१११३	अव्यथयः	११३६	१११४
अम्यक्	५११८	४१३	अशत्	२१३९	२११८
अयते	२१२३	२११४	अश्नुते	"	"
अया	३१४४	३१२९	अशनः	१११७	१११०
अयुथुः	२१३०	२११४	अश्मा	"	"
अयः	११३	११२	अश्वाः	११३५	१११४
अरिन्दानि	११२६	१११२	असक्राम्	५१३१	४१३
अरुणयोगावः	११३८	१११५	असश्चन्ती	४१२१	४१२
अरुषति	२१२९	२११४	असामि	५१२८	४१३
अरुषी	१११५	११८	असिकी	१११३	११७
अरुषम्	३१११	३१७	असिन्वती	५१७	४१३
अरुषः	११३६	१११४	असुरः	१११६	१११०
अर्कः	२११३; ४३; ४२७	२१७; २०; ४१२	असुः	३११३	३१९
अर्चतिः	३१२०	३११४	असूर्तेसूर्ते(सूर्ते)	५११७	४१३
			अस्कृषीयुः	५१४	"

रस्तमीके	२१३३	२१९६	आयवः	२१६	२१३
रस्तम्	३१६	३१४	आयुधानि	११२६	११२२
रस्मे	५१९	४१३	आयुः	२११३	२१७
रस्य	४११८	४११	आरितः	४१३७	४१२
रस्याः	"	"	आरिः	३१३९	३१२६
रस्रेमा	३११२	३१८	आर्यति	२१२९	२११४
रहना	१११४	११८	आवयति	२११४	२१८
रहिः	१११८, २६	१११०, १२	आवयाः	११२७	१११२
रही	२१२०; ३१४७	२१११; ३१३०	आशाः	११११	११६
रहाय	३१४०	३१२७	आशाः(साम्यः)	५११	४१३
रन्हयाणः	४१३६	४१२	आशिषः	३१३३	३१२१
आ.			आशीः	५११०	४१३
आ (जार आ)			आशु	२१३१	२११५
भगम्)	३११९; ४१२८	३११३; ४१२	आशुः	११३६	१११४
आकाशम्	११७	११३	आशुशुक्षणिः	५११	४१३
आकीम्	३११६	३११२	आष्ट	२१३९	२११८
आकृतम्	३११५	"	आष्टाः	१११०	११६
आके	२१३३; ३१३९	२११६; ३१२६	आसात्	२१३४	२११६
आकेनिपः	३१२५	३११५	आहनः	४११२	४१२
आक्रन्दे	२१३५	२११७	आहनसः	४१८	४११
आक्षाणः	२१३९	२११८	आह्वे	२१३४	२११७
आखण्डल	२१४२	२११९	आहिकम्	३११५	३११२
आगनोगन्ति	२१२६	२११४	इ.		
आघृणिः	४१२९	४१२	इत्था	३११४; ४१२८	३११०; ४१२
आङ्गुषः	४१३३	"	इदा	३१४०	३१२८
आचके	२११२	२१६	इदानीम्	"	"
आजौ	२१३६	२११७	इदम्	११३०	१११२
आणै	"	"	इदंयुः	५१३४	४१३
आताः	११११	११६	इनः	२१४५	२१२२
आतिरत्	३१४०	२११९	इन्दुः	११२८; ३१२८	१११३; ३११७
आधवः	५१३२	४१३	इन्द्रियम्	२११८	२११०
आनट्	२१३९	२११८	इन्वति	२१२८; ३९	२११४, १८
आनशे	"	"	इयक्षति	२१३०	२११४
आनुषक्	५११६	४१३	इयति	२१२९	"
आपानः	२१३९	२११८	इरज्यति	२१४४; ३१७	२१२१; ३१५
आपान्तमन्युः	४१३२	४१२	इरा	२११३	२१७
आपः	११६, २९	११३, १२	इरावत्यः	११३३	१११३
आयती	२१७	२१४	इलोविशः	५१२	४१३

इव (इदमिव)	३१९	३१३	उशिक्	२११	२१६
इषति	२१२४	२११४	उशिजः	३१२५	३११५
इषिरः (रेण)	४१३	४११	उश्मसि	२११०	२१६
इषुध्यति	३१३१	३११९	उस्त्रा	२१२०	२१११
इषम्	२११३	२१७	उस्त्राः	११९	११५
इष्टिः	३१२८	३११७	उस्त्रिया	२१२०	२१११
इष्मिणः	४१७	४११	ऊ.		
इळा (?)	११३, २१; २१ १३, २०	१११, ११; २१ ७, ११	ऊतिः	४१२३	४१२
ई.			ऊधः	१११२	११७
ईक्षे	५१८	४१३	ऊर्क	२११३	२१७
ईक्षते	२१२६	२११४	ऊर्जस्वत्यः	११३३	१११३
ईम्	११३७; ४१४२	१११२; ४१२	ऊर्दरम्	३१४३	३१२९
ईमहे	३१३०	३११९	ऊर्म्या	१११२	११७
ईते	२१३९	२११४	ऋ.		
ईर्मान्त (तासः)	४१७	४११	ऋक्	११२२	११११
ईषति	२१२४	२११४	ऋक्षाः	३१४२	३१२९
उ.			ऋचीषमः	५१२७	४१३
उक्थ्यः	३११२	३१८	ऋच्छति	२१२६; ३१७	२११४; ३१५
उष्ठा	३१३	३१३	ऋजुनीती	५१२४	४१३
उक्षितः	"	"	ऋजति	"	"
उरसः	३१३५	३१२३	ऋणद्धि	३१७	३१५
उदकम्	११२३	१११२	ऋणोति	२१२७	२११४
उपजिह्विका	३१४३	३१२९	ऋण्वति	२१२८	"
उपद्धिः	११२१	११११	ऋतम्	११२८; ३११४	१११२; ३११०
उपमे	२१३४	२११६	ऋतस्ययोनिः	११२९	१११२
उपरः	१११८	१११०	ऋदूदरः	५१४	४१३
उपराः	१११०	११६	ऋदूषे	५१२५	"
उपलः	१११८	१११०	ऋधक्	४११८	४११०
उपलप्रक्षिणी	५१७	४१३	ऋप्रोति	३१७	३१५
उपसि	५१८	"	ऋवीसम्	५१३६	४१३
उपाके	२१३३	२११६	ऋभुः	३१२४	३११५
उराणः	५१२१	४१३	ऋभुक्षाः	३१३	३१३
उरु	३११	३११	ऋश्यदात्	३१३५	३१२३
उर्वशी	४१३३	४१२	ऋध्वः	३१३	३१३
उर्वी	११४; ३१४७	१११; ३१३३	ऋहन्	३१२	३१२
उर्व्यः	११३३	१११३	ए.		
उल्बम्	५१३५	४१३	एजति	२१२७	२११४
			एतग्वः	११३६	१११४

एतशः	१३५	११४	कर्तोः	२१२	२११
एति	२१२६	२१४	कर्तः	३१३४	३१३३
एनम्	४४३	४२	कर्त्तव्यम्	२१२	२११
एना	३४४	३२९	कर्त्वरम्	"	"
एनाम्	४४३	४२	कल्मलीकिनम्	११२१	११७
एन्यः	१३१	११३	कवते	२१२३	२१४
एरिरे	४१५	४१	कवन्धम्	११२४	११२२
एहः	२१२२	२१३	कविः	३१२४	३१५५
ओ.			कशा	११२२	११११
ओजः	११२७; २१९६	११२२; २१५	कशः	११२५	११२२
ओण्यौ	३४६	३३०	कसति	२१२४	२११४
ओदती	११४	११८	काकुत्	११२२	११११
ओदनः	११७	११०	काकुदम्	४४०	४२
ओमना	५१६	४३	काञ्चनम्	१४	१२
ओमासः	५१२	"	काटः	३३५	३३३
ओषम्	२३१	२१५	काणुका	४३१	४२
औ.			कातुः	३३४	३३३
औचैःश्रवसः	१३६	११४	कानिषत्	२१११	२१६
क.			कायमानः	४५	४१
ककुभः	११०	१६	कारुः	३१२६	३१६
कुकुहः	३४	३३	कारोतरात्	३३५	३३३
कक्ष्याः	२१९	२१५	कालयति	२१२४	२१४
कण्टति	२१२८	२१४	काशिः	५११	४३
कण्वः	३२५	३१५	काष्ठाः	११०	१६
कल्पयम्	५१२	४३	किः	५३५	४३
कनकम्	१५	१२	किमीदी (दिने)	५१३३	"
कनति	२११	२१६	कियेधाः	५१२	"
कपना	५१५	४३	किरणाः	११८	१५
कम्	३१६	३१६	कीकटः (टेषु)	५३४	४३
कम्पते	२१२१	२१२	कीरिः	३१२६	३१६
करणानि	२११	२११	कीलालम्	२११४	२१७
करसौ	२१७	२१४	कीस्तासः	३१२५	३१५५
करन्ती	२११	२११	कुटम् (टस्य)	४४०	४२
करांसि	"	"	कुणारम्	५१२	४३
करिक्रतुः	"	"	कुस्तः	२४३	२१२०
करुणम्	"	"	कुरवः	३१२९	३१८
करुळति	५३४	४३	कुरुतन	४३	४१
कर्तवै	२११	२११	कुलिशः	२४३	२१२०

कुल्याः	११३३	१११३	क्षिपः	२१८	२१५
कुवित्	३११	३११	क्षियति	२१२४	२११४
कुशयः	३१३५	३१२३	क्षीरम्	११२४	१११२
कूपः	३१३४	"	क्षु	२११३	२१७
कृण्वति	२१४०	२११९	क्षुम्पति	२१२६	२११४
कृत्तिः	३१७;३१३९	३१४;३१२	क्षुम्पम्	३१३७	३१२
कृत्वी	२११	२११	क्षुल्लकः	३१२	३१२
कृदरम्	३१४३	३१२९	क्षोणम् (स्य)	५१९	३१३
कृदरः	३१७	३१४	क्षोणी	११३;३१४६	१११;३१३०
कृधु	३१२	३१२	क्षोदति	२१२५	२११४
कृन्तति	२१४०	२११९	क्षोदः	११२४	१११२
कृपण्यति	३१२१	३११४	क्षमा	११३	१११
कृपण्युः	३१२६	३११६	ख.		
कृपा	५१११	३१३	खजे	२१३७	२११७
कृपायति	३१२०	३११४	खले	"	"
कृपीटम्	११३०	१११२	खातः	३१३५	३१२३
कृशनम्	११५;३११०	११२;३११०	खादोअर्णाः	११३२	१११३
कृष्टयः	२१५	२१३	खाः	११३१	"
केतः	३११३	३१९	खेदयः	११८	११५
केतुः	"	"	ग.		
केपयः	३१४०	३१२	गणः	११२२	११११
केवटः	३१३५	३१२३	गधिता	३१३४	३१२
कोशः	१११८	१११०	गध्यम्	३१२४	"
कौरयाणः	३१३५	३१२	गन्ति	२१२७	२११४
क्रतुः	२११;३११३	२११;३१९	गभस्तयः	११९;२१९	११५;२१५
क्राणाः	३११३	३११	गभस्ती	२१७	२१४
क्रिविः	३१३४	३१२३	गभीरम्	११२०	१११२
क्रिविर्दती	५१३३	३१३	गभीरा	११२०	११११
क्षत्रम्	११२७;२११८	१११२;२११०	गभीरे	३१४७	३१३०
क्षत्र	११२४;२११३	१११२;२१७	गभीरः	३१४	३१३
क्षपा	१११२	११७	गमति	२१२९	२११४
क्षपः	११२६	१११२	गम्भरम्	११२८	१११२
क्षमा	११३	१११	गम्भीरा	११२०	११११
क्षयति	२१७४	२१२१	गम्भीरे	३१४७	३१३०
क्षा	११३	१११	गयः	२१३;१८;३१५	२१२;१०;३१४
क्षितयः	२१५	२१३	गतैः	३१५	३१४
क्षितिः	११३	१११	गल्दया	५१२८	३१३
क्षिपस्ती	२१७	२१४	गल्दा	११२३	११११

गवते	२१२३	२११४	चयसे	४१९८	४१९
गहनम्	११२८	१११२	चरुः	१११७	१११०
गाति	२१२९	२११४	चक्रेत्यम् (च-		
गातुः	११४;४१७७	१११;४११	कृत)	२११	२११
गाथा	११२२	११११	चर्षणयः	२१५	२१३
गान्धर्वी	११२०	"	चर्षणिः	४१४०	४१२
गायति	३१२०	३११४	चष्टे	३११५	३१११
गावः	११८	११५	चाकन्	५१३१	४१३
गिरिः	१११७	१११०	चाकनत्	२१११;३११५	२१६;३१११
गिर्वणः(णसे)	५११७	४१३	चिकयत्	३११५	३१११
गीः	१११९	११११	चित(चतुरश्चि-		
गूर्धयति	३१२०	३११४	द्दमानात्)	३११९;४१२८	३११३;४१२
गृणाति	"	"	चित्तम्	३११३	३१९
गृत्सः	३१२४	३११५	चित्रामघा	१११५	११८
गोत्रा	११३	१११	चेतः	३११३	३१९
गोत्रः	१११७	१११०	चोष्क्यते	५१२६	४१३
गौः	११३;७,१८	१११;९	चोष्क्यमाणः	५१२५	४१३
	३१२६;४११७	३११६;४११	च्यवते	२१२३	२११४
गौरी	११२०	११११	च्यवनः	४१११	४११
माः	११२२;३१४४	११११;३१२९	च्यवाना	२१८	२१४
रमा	११३	१११	च्यौत्नम्	२११६	२१९
प्रावा	१११७	१११०	छ.		
घ.			छदयते	३१२२	३११४
घर्मः	१११६;३१२८	११९;३११७	छदिः	३१६	३१४
घृणः	१११५	११९	छन्त्सत्	२१११	"
घृतम्	११२५	१११२	छन्दति	३१२०	३११४
घृतवती	३१४७	३१३०	छन्दः	३१२७	३११६
घृताची	१११२	१११०	छार्दिः	३१६	३१४
घोषः	११२१	११११	छाया	"	"
घ्रंसः	१११६	११९	ज.		
च.			जगती	२१२०	२१११
चकमानः	२११२	२१६	जगतः	२१६	२१३
चक्रत्(चक्रेत्यं)	पाहा... ..	... ..	जगायात्	२१२७	२११४
चतति	२१२३	२११४	जङ्गन्ति	२१२६	२११४
चनः	५११८	४१३	जज्जतीः	५११८	४१३
चन्दस्	११४	११२	जङ्गणाभवन्	११४१	१११६
चमसः	११३८	१११०	जठरे	४१५	४११
चम्वी	३१४७	३१३०	जन्तवः	२१४	२१३

जन्म	११२५	१११२	तकम	२१३	२१२
जवारु	५१११	४१३	तक्का	३१३६	३१२४
जमत्	११४१	१११७	ततनुष्टिम्	५१२२	४१३
जमति	२१३०	२११४	तथा (था)	३११५	३११३
जरते	३१२१;४११७	३११४;४११	तद्रूपः (हिरण्य रूपः)	"	"
जरिता	३१२६	३११६	तद्वर्णः ( )	"	"
जरुथम्	५१२२	४१३	तद्वत् (वत्)	"	"
जलम्	११२३	१११२	तनयः	२१३	२१२
जलाषम्	११३०;३१५	१११२;३१६	तना	२११५	२११०
जल्पति	३१२१	३११४	तपुषी	२१२२	२११३
जयति	२१३०	२११४	तपः	११४१	१११७
जसति	"	"	तमस्वती	१११२	११७
जसुरिः	४११६	४११	तमः	"	"
जहा	४११	"	तरणिः	२१३२	२११५
जह्वः	५१२८	४१३	तरस्वयः	११३४	१११३
जयति	२१२५	२११४	तरुष्यति	४१२२	४१२
जाः	२१३	२१२	तरः	२११६	२१५
जातरूपम्	११५	११२	तवसः	३१३	३१३
जामयः	२१५	२१५	तविषी	२११६	२१५
जामि	११२६;४११४	१११२;४११	तविषः	३१३	३१३
जामिः	४११४	४११	तवः	२११५	२१५
जारयायि	५११७	४१३	तस्करः	३१३६	३१२४
जिगाति	२१३०	२११४	तस्थुषः	२१६	२१३
जिन्वति	२१२८;५१२६	२११४;४१३	तळित्	२१३३,४०	२११६,१९
जिह्वा	११२१	११११	ताजत्	२१३२	२११५
जीराः	२१३१	२११५	ताम्रम्	३१११	३१७
जुषते	२१११	२१६	तायुः	३१३७	३१२४
जुडुरे	४११३	४११	तार्क्ष्यः	११३५	१११४
जुणिः	२१२२,२११	२११३,११५;	ताळिह	२१४१	२११५
	५१६	४१३	तिग्मः	२१४३	२१२०
जहते	२१३३	२११४	तितउ	४१३	४११
जोषवाकम्	४१३५	४१२	तिरः	३१४१	३१२५
जमा	११३	१११	तुक्	२१३	२१२
ज्योतते	११४०	१११६	तुभ्या	११२५	१११२
ड.			तुम्ब (नि)	४१४	४११
डीयते	२१२५	२११४	तुज्यमानासः	२१३२	२११५
त.			तुजाति	३१३२	३१२०
तकति	२१२५	२११४			

तुङ्गः	२१४३;५१२३	२१२०;४१३	दधिक्राः	११३५	११९४
तुरीपम्	५१२४	४१३	दनः	५१३३	४१३
तुरीयति	२१२७	२११४	दभ्रोति	२१२६;३९	२११४,१९
तुर्वणिः	५११६	४१३	दभ्रम्	३१२,४१	३१२,२९
तुर्वशाः	२१५	२१३	दभ्रनाः	४१२	४११
तुर्वशे	२१३३	२११६	दभे	३१५	३१४
तुवि	३११	३११	दयते	४१९	४११
तूताव	४११७	४११	दाति	३१३२	३१२०
तूतुजानः	२१३२	२११५	दावने	४११०	४११
तूतुजिः	२१३१	२११५	दाशति	३१३२	३१२०
तूतुमाकृषिः(षे)	४१४१	४१२	दासति	"	"
तूयम्	११२४;२१३१	१११२;२११५	दियुव	२१४२	२१२०
तूर्णाशम्	४१३७	४१२	दिनम्	१११६	११९
तूर्णिः	२१३१	२११५	दिवा	१११५	११९
तृणलिह	२१४२	२११९	दिविष्टिः(ष्टिषु)	५१२७	४१३
तृपुः	३१३६	३१२४	दिवेदिवे	१११६	११९
तृप्तिः	११२६	१११२	दीदयति	११३९	१११६
तृषु	२१३१	२११५	दीधितयः	११९;२१९	११५;२१५
तृजः	११३०;४१	१११२;१७	दीयते(ति)	२१२५	२११४
ताकम्	२१३	२१२	दुरितम्	५११४	४१३
ताकम	"	"	दुरीणि	३१६	३१४
तोदः	४१२९	४१२	दुर्याः	३१६	३१४
तोयम्	११२४	१११२	दुवस्याः	३१८	३१५
तौरयाणः	४१३५	४१२	दूतः	४१२१;५१२७	४११,३
त्यजः	२१२२	२११३	दूरेअन्ते	३१४८	३१३०
त्वक्षः	२११५	२१९	दृतिः	१११९	१११०
त्वः	३१४२	३१२९	देवताता	३१२८	३११७
त्सरति	२१२४	२११४	देवयवः	३१२९	३११८
थ.			देवाच्या (देवो)		
था (तथा)	३११९	३११३	देवाच्या कृपा)	५१११	४१३
द.			दोधति	२१२१	२११२
दसः	२१२	२११	दोषा	१११२	११७
दंतिः (सयः)	४११७	४११	दौर्गः (गैहः)	११३६	१११४
दक्षः	२११६	२१९	द्विविद्यवि	१११६	११९
दध्यति	२१२८	२११४	दुगत्	२१३२	२११५
दत्रम्	११५	११२	दुमत्	११३९	१११६
दद्वि	३१३०	३११९	दुमम्	२११८;४१२९	२११०;४१२
दधिक्रावा	११३५	१११४	दुः	१११५	११९

द्योतते	११४०	११९६	ध्वंसति	२१२५	२१९४
द्योतना	११९४	११८	ध्वरति	२१४०	२१९९
द्रमति	२१२४	२१९४	ध्वस्मन्वत्	११२५	११२२
द्रवत्	२१३१	२११५	न.		
द्रवति	२१२४	२११४	नसन्ते	४१५	४११
द्रविणम्	२११७,१८	२१५,१०	न (अभिर्नये)	३१९९	३१९३
द्राति	२१२४	२११४	नकिः	३१९६	३१९२
द्रुपदम् (दे)	४१६	४११	नकीम्	३१९६	३१९२
द्रुह्यवः	२१५	२१३	नक्ता	११९२	११७
द्रूणाति	२१४१	२११९	नक्षति	२१२८,३९	२१९४,१८
द्रूळति	२१२८	२११४	नक्षदाभम्	५१३	४१३
द्विता	४१२५	४१२	नदति	३१२१	३११४
द्विवर्हाः	५१२०	४१३	नदनुः	३१३५	२११७
घ.			नदः	३१२६;४१२३	३१९६;४१२
घन्व	११६;४१२८	११३;४१२	नद्यः	११३१	१११३
घन्वति	२१२८	२११४	नना	११२१	११११
घमति	२१२३,४१; ३१२१	२११४,१९; ३११४	नपात्	२१३	२१२
घमनिः	११२०	११११	नभते	२१४०	२११९
घरुणम्	११२५	१११२	नभन्वः	११३२	१११३
घर्णसिः	२११७	२१९	नभसी	३१४३	३१३०
घवाः	२१५	२१३	नभः	११७,२४	११४,१२.
धारा	११२०	११११	नभस्यति	३१८	३१५
धासिः	२११३	२१७	नमः	२११३,४२	२१७,२०
धिषणा	११२२	११११	नम्या	१११२	११७
धिषणे	३१४६	३१३०	नरः	११३५;२१४	१११४;२१३
धीः	२११;३११३	२११;३१९	नवते	२१२३	२११४
धीतयः	२१८	२१५	नवम्	३१४०	३१२८
धीरः	३१२४	३११५	नवेदाः	३१२५	३११५
धुनयः	११३२	१११३	नव्यम्	३१४०	३१२८
धुरः	२११०	२१५	नशत्	२१३९	२११८
धूर्वति	२१४१	२११९	नसति(ते)	२१२४	२११४
धेना	११२२	११११	नसतः	४१६	४११
धेनुः	"	"	नहृषः	२१५	२१३
ध्रजति	२१२३	२११४	नाकः	११७	११४
ध्रति	२१२४	"	नादः	३१२६	३११६
ध्रयति	२१२३	"	नाम	११२९	१११२
ध्राति	२१२७	"	नार्यः	३१२८	३११७
			नाळीः	११२१	११११

निघृष्वः	३१२	३१२	पत्यते	२४४	२१२
निचुम्पुणः	४३८	४१२	पदिम्	४३८	४१२
निण्यम्	३१८	३१२५	पनस्यति	३१२१	३१९४
नितोशते	२१३९	२१९९	पनायते	३१२२	३१९४
निधा	४११	४११	पपृक्षाः	३१२१	३१९४
नियुत्वान्	२१४५	२१२२	पयस्वती	११११	११७
निक्षुतः	११३९	१११५	पयस्वत्यः	११३४	१११३
निबर्हयति	२४४२	२१९९	पयः	११२, २३;	१७, १२;
निर्ऋतिः	११३	१११		२११२	२१७
निर्णिक्	३११०	३१७	परशुः	२४३	२१२०
निवपंतु	२१३९	२११९	पराके	३१३९	३१२६
निवित्	११२०	११११	पराचैः	३१३९	३१३६
निश्रृम्माः	५१४	४१३	परावतः	३१३९	३१२६
निष्पपी	४१३७	४१२	पराशरः	५१३३	४१३
नीरम्	११२९	१११२	परि	४१४१	४१२
नीळम्	३१६	३१४	परितक्म्या	४१७	४११
नु (वृक्षस्यनुतेपु- रूहूतवयाः)	२१३२; ३१९९	२११५; ३११३	परि स्रव	३१३३	३१२१
नुकम्	३११५	३१११	परीणसा	३११	३११
नुच	४११०	४११	पर्वतः	१११६	१११०
नुचित्	"	"	पवते	२१२३	२११४
नूतनम्	३१४०	३१२८	पवस्व	३१३३	३१२१
नूत्नम्	३१४०	३१२८	पवित्रम्	११२९; ४१३०	११२२; ४१२
नृम्णम्	२११६, १९	२१९, १०	पविः	११२०; २१	११११; २१
नेमधिता	२१३५	२११७		४२; ४१२७	२०; ४१२
नेमः	२११३; ३१४२	२१७; ३१२९	पस्त्यम्	३१५	३१४
नेमिः	२१४३	२१२०	पाकः	३११२	३१८
नौति	३१२३	३११४	पाजः	२११५	२१९
नौः	११२२	११११	पाथः	५१८	४१३
प.			पादुः	४१३८	४१२
पचता	५११८	४१३	पार्कस्यः	११३२	१११३
पञ्चजनाः	२१६	२१३	पार्श्वौ	३१४६	३१३०
पङ्क्तिः	४१२४	४१२	पिता	४११४	४११
पणते	३१२१	३११४	पितुः	२११२	२१७
पणायति	३१२१	३११४	पिनाकम्	३१४४	३१२९
पतङ्गाः	११३६	१११४	पिप्पलम्	११२४	११२२
पतति	२१३०	२११४	पिष्टम्	३१११	३१७
			पिस्वति	२१२८	२११४
			पीपरत्	३१३०	३११९

पुरन्धिः	५१५५	४१३	प्रदिवः	३१४०	३१२७
पुरन्धी	३१४६	३१३०	प्रपिक्वे	३१४१	३१२९
पुरीषम्	११२४	११९२	प्रवते	२१२३	२१९४
पुरु	३११	३११	प्रवयाः	३१४०	३१२७
पुरुभोजाः	१११७	१११०	प्राशुः	२१३१	२११५
पुलुकामः	५१५	४१३	प्रवते	२१२३	२११४
पुष्करम्	११६	११३	प्साति	२१२७	२११४
पूजयति	३१२२	३११४	प्सु	३१११	३१७
प्रवः	२१६	२१३	फ.		
पूर्णम्	११२९	११९२	फगति	२१३०	२११४
पूर्धि	३१३१	३११९	फलिगः	१११९	१११०
पूर्व्यम्	३१३९	३१२७	ब.		
पृषा	११४	१११	बहिष्ठः	३१४	३१३
पृक्षे	२१३६	२११७	बकुरः	५१२४	४१३
पृक्षः	२११२	२१७	बट्	३११४	३११०
पृच्छति	३१२०	३११४	भतः	५१३१	४१३
पृणक्षि	३१३२	३१२०	बन्धुः	२११९	२११०
पृणाति	३१३३	३१२०	बप्सति	२११४	२१८
पृतनाज्यम्	२१३५	२११७	बड्याम्	२११४	२१८
पृतनाः	२१६, ३५	२१३, १७	बमस्ती	२११५	२१८
पृतसु	२१३७	२११७	बवुरम्	११२५	१११२
पृथिवी	११६	११३	बहेणा	५१२३	४१३
पृथुज्याः	४१३१	४१२	बहिषत्	३१५	३१३
पृथ्वी	११३, ३१४७	१११, ३१३०	बहिः	१६, २९	११३, १२
पृश्निः	११७	११४	बलाहकः	१११८	१११०
पृषत्यः	११३६	१११५	बलः (बलः)	१११७	१११
पेलयति	२१२४	२११४	बहुले	३१४७	३१३०
पेशः	११५, ३११०	११२, ३१७	बाधः	२११६	२१९
पैद्मः	११३५	१११४	बाहू	२१७	२१४
पौस्यानि	२११७	२१९	विश्यति	२१२८	२११४
पौस्ये	२१३८	२११७	बीजम्	२१४	२१२
पकलवित्	५१७	४१३	बीरिटे	४१४२	४१२
प्रजा	२१३	२१२	बुन्दः	५१३५	४१३
प्रजाप्रतिः	३१२८	३११७	बुसम्	११२५	१११२
	५१२५	४१३	बृषदुक्थम्	५१५	४१३
	३१२	३१२	बृषकम्	११२५	१११२
प्रतीच्यम्	३१३८	३१२५	बृहत्	३१३	३१३
प्रतनम्	३१३९	३१२७	बेकनाटान्	५१२९	४१३

बेकुरा	११२२	११११	भोजते	२१२१	२११२
ब्रह्मः	११३७;३१३	१११४;३१३	भोजनम्	२११९	२११०
ब्रह्म	२११३;१९	२१०;१०	भ्यसते	३१४५	३१२९
ब्राह्मणाः(ब्राह्म- णाव्रतचा- रिणः)	३११९	३११३	भ्रमति	२१२६	२११४
भ.			भ्राजते	११४०	११९६
भगः	२११८	२११०	भ्राशते	"	"
भनति	३१२१	३११४	भ्राश्यति	"	"
भन्दते	११४०;३१२२	१११६;३११४	भ्रीणाति	२१२१	२११२
भन्दनाः	४१२२	४१२	भ्रषति	"	"
भरताः	३१२९	३११८	म.		
भरित्रे	२१८	२१४	मंहते	३१३२	३१२०
भरे	२१३५	२११७	मधु	२१३१	२११५
भर्म	११४	११२	मखः	३१२७	३११७
भर्वति	२११४	२१८	मघम्	२११८	२११०
भविष्यत्	११२७	१११२	मज्मना	२११७	२१९
भसथः	२११५	२१८	मतयः	३१२४	३११५
भाकृजीकः	५१६	४१३	मतुथाः	३१२५	"
भानुः	१११५	११९	मदति	३१२०	३११४
भामते	२१२१	२११२	मदेमहि	३१३०	३११९
भामः	२१२१	२११३	मधु	११२५	१११२
भारती	१११९	११११	मध्या	४१५	४११
भास्वती	१११४	११८	मनाश्रित	३१२५	३११५
भास्वत्यः	११३३	१११३	मनामहे	३१३०	३११९
भुरण्यति	२१२८	२११४	मनीषी	३१२४	३११५
भुरण्युः	२१३२	२११५	मनुष्याः	२१४	२१३
भुरिजौ	२१७	२१४	मन्दते	११४०;३१२२	१११६;३११
भुवनम्	११२७	१११२	मन्दी(न्दने)	४११६	४११
भूः	११३,६	१११,३	मन्दू	४१४	"
भूतम्	११२७	१११२	मन्द्रयते	३१२२	३११४
भूतः (मेषोभूतो ३भियन्नयः)	३११९	३११३	मन्द्रा	११३०	११११
भूमिः	११३	१११	मन्द्राजनी	११२०	"
भूरि	३११	३११	मन्धाता	३१२४	३११५
भृणीयते	२१२१	२११२	मन्महे	३१३०	३११९
भृमिः	५१२३	४१३	मन्यते	२१११;३१२३	२१६;३११
भेषजम्	११२६;३१९	१११२;३१६	मन्युः	२१२२	२११३
			ममसत्यम्	२१३६	२११७
			मयूखाः	११९	११५
			मयः	३१९	३१६

मरीचिपाः	११५	११५	मेना	११२१; ३१४४	११११; ३१२९
मरुत्	११५; ३११०	११२; ३११०	मेनिः	२१४३	२१२०
मरुतः	३१२९	३११८	मेषः (मेषोभूतोऽ भियन्नयः)	३११९	३११३
मर्ताः	२१४	२१३	मेहना	४१२	४११
मर्याः	२१५	,	मेळिः	११२१	११११
मर्दति	२१२७	२११४	मोकी	११११	११७
मर्याः	२१४	२१३	म्यक्षति	२१२६	२११४
मलिम्मुचः	३१३७	३१२४	य.		
मल्मलाभवन्	११४१	१११७	यज्ञः	३१२७	३११७
महत्	११३०; ३१३	१११२; ३१३	यतते	२१२३	२११४
महयति	३१२०	३११४	यतस्तुचः	३१२९	३११८
महाधने	२१३८	२११७	यथा (इदंयथा)	३११९	३११३
महिषः	३१३	३१३	यद्वः	२१६	२१३
मही	११३, २३; २१ २०; ३१४६	१११, ११; २१ ११; ३१३०	यन्तारः	३१३१	३११९
महः	११२८	१११२	यन्धि	३१३१	३११९
मांश्रत्वः	११३७	१११४	यम्या	१११२	११७
माकिः	३११६	३११२	यव्याः	११३१	१११३
मातरः	११३१	१११३	यशः	११२७; २११३	१११२; २११७
मायते	३१३१	३११९	यहः	११२८; २११६	१११२; २११९
माया	३११३	३१९	यहुः	२१४	२१२
मायुकः	३१२	३१२	यह्नः	३१४	३१३
मायुः	११२१	११११	यातयति	२१४१	२११९
माष्टि	२१२७	२११४	याति	२१२८	२११४
माहिनः	३१४	३१३	यादुः	११३५	१११२
मिनाति	२१२९, ४१	२११४, १९	यादृशिमन्	५११७	४१३
मिनोति	२१४१	२११९	यामि	३१३०	३११९
मिमिद्धि	३१३१	३११९	युध्यति	२१२६	२११४
मिमीहि	"	"	योक्त्राणि	२११०	२१५
मिस्यति	२१२८	२११४	योजनानि	२१५	"
मीळहुम्	२११८	२११०	योनिः	११२८; ३१६	१११२; ३११४
मीळहे	२१२५	२११७	योषिष्टि	२१२६	२११४
मुषीवान्	३१३६	३१२४	यौति	३१२०	३११४
मूषः	४१३	४११	र.		
मूषः	२१३६	२११७	रसु	५१२१	४१३
मेषः	१११६	१११०	रंहति	२१२५	२११४
मेषा	२११९	२११०	रजति	२१२३	"
मेषः	३१२७	३११७	रजयति	३१२०	३११४

रजसी	३१४६	३१३०	रशत्	५११५	४१३
रजः	११९२;४१९२	११७;४१९	रेकणः	२१९८	२१९०
रञ्जति(यति)	३१२०	३११४	रेजति	२१२७	२११४
रणः	२१३४	२११७	रेजते	३१४५	३१२९
रत्नम्	२११८	२११०	रेतः	११२५	११२२
रथयति	२१२७;५१३१	२११४;४१३	रेमति	३१२०	३११४
रभसः	३१४	३१३	रेमः	३१२६	३११६
रम्णाति	२१४१	२११९	रेळते	२१२१	२११२
रम्भः	३१४४	३१२९	रैवतः	११९८	११९०
रयिः	११२८;२११८	११९२;२११०	रोचते	११४०	१११६
रशनाः	२१८	२१५	रोदसी	३१४६	३१३०
रश्मयः	११८	११५	रोधचक्राः	११३२	१११३
रसः	११२६;२११३	१११२;२१७	रोधस्वत्यः	११३४	"
रसति	३१२१	३११४	रोहितः	११३३,३९	१११३,१५
राजति	२१४४	२१२१	रौति	३१२०	३११४
राति	३१३२	३१२०	रौहिणः	११९८	११९०
राधः	२११९	२११०	ल.		
राम्या	१११२	११७	लजति	२१२३	२११४
रायः	२११८	२११०	लोटते	२१२५	"
राश्री	२१४५	२१२२	लोठते	"	"
रासति	३१३२	३१२०	लोधाम्(धम्)	५१४	४११
रासभौ	११३९	१११५	लोहम्	११५	११२
रास्पो(स्पिनः)	५१२३	४१३	व.		
रिक्थम्	२११८	२११०	वक्षणाः	११३४	१११३
रिक्का	३१३६	३१२४	वक्षः	४१२९	४१२
रिणाति	२१३०	२११४	वसुः	११२१	११११
रिपः	११३	१११	वज्रः	२१४२	२१२०
रिपुः	३१३६	३१२४	वञ्चति	२१२६	२११४
रिभञ्ज	३१३६	३१२४	वत्(तद्वत्)	३११९	३११३
रिरिद्धि	३१३०	३११९	वधः	२११६,४३	२१९,२०
रिगीहि	३१३१	"	वध्वः	११३३	१११३
रिशादसः	५११५	४१३	वनम्	११८,२४	११५,१२
रिहति	३१२१	३११४	वनर्गुः	३१३७	३१२४
रिहायाः	३१३७	३१२४	वनुष्यति	२१२०;४१२१	२११२;४१२
रीयते.	२१२५	२११४	वनाति	२१११	२११
रुक्मम्	११४	११२	वपुः	११२९;३११०	१११६;३११
रुजानाः	११३२;५११५	१११३;४१३	वप्रकः	३१२	३१२
रुद्रः	३१२७	३११६	वप्रीभिः	३१४३	३१२९

वयुनम्	३१२,१३; ४३३	३१८,९;४३२	वाणी	११९	११९
वराहः	११८;४३६	११०;४१९	वाणीची	१२०	"
वरिवः	२१८	२१०	वाणः	११९	"
वरुथम्	३१६	३१४	वातरंहाः	२३२	२१५
वर्गः	२१६	२१९	वाताप्यम्	५३०	४३
वर्चः	२१४	२१७	वाति	२३७	२१४
वर्तते	२१२	२१४	वामः	३१२	३१८
वर्षः	१३३; ३१०	११४; ३१७	वारिकम्(वारि)	१३०	११२
वर्ष्यः	१३३	११३	वार्यम्	४३०	४३२
वलिज्ञानः	११७	११०	वावशाने(नः)	४३०	"
वलः (बलः)	"	"	वासरम्	११५	११९
वल्गुः	१२३	११९	वाशी	१२९; ४१३	११९; ४१९
वल्गुयति	३२२	३१४	वाहिष्ठः	४१९	४३२
ववक्षिथ	३४	३३	वाहः	४५	४१
वत्रः	३३५	३२३	विखादः	२३५	२१७
वत्रिः	३१०	३१७	विप्रः	३२४	३१५
वश्मि	२१०	२१६	विचर्षणिः	३१४	३१९
वष्टि	२१९	२१६	विचष्टे	३१४	३१९
वसवः	१८	१५	विजामातुः	५१२	४३
वसु	२१९	२१०	विदथानि	५१०	४३
वस्तोः	११५	१९	विदथः	३२७	३१७
वस्वी	११३	१७	विद्रघे	४६	४१
वहते	२२३	२१४	विधाता	३२४	३१५
वहिः	१३५	११४	विधेम	३८	३५
वाः	१२४	११२	विनेगुसौ	२७	२४
वाक्	११९	११९	विपन्यवः	३२३	३१५
वाघतः	३२४, २९	३१५, १८	विपश्चित्	३२५	"
वाजगन्ध्यम्	४३४	४३	विपा	१२९	११९
वाजपस्त्यम्	४३३	"	विपः	२९; ३२५	२५; ३१५
वाजयति	३२३	३१४	विप्रः	३२४	३१५
वाजसातौ	२३७	२१७	विभावरी	११४	१८
वाजिनी	११४	१८	वियत्	१६	१३
वाजिनीवती	"	"	वियातः	२४९	२१९
वाजी	१३५	११४	वियुत	४१४	४१
वाजे	२३८	२१७	विरण्शी	३४	३३
वाजः	२१२	२१७	विवक्षसे	"	"
वाञ्छति	२१९	२१६	विवस्वन्तः	२५	२३
			विवाक्	२३५	"

विवासति	३१८	३१५	वेवेष्टि	२१५	२१८
विशः	२१४	२१३	वेषिष्टि	२१६	२१४
विश्वर्षणिः	३१९४	३१९९	वेषः	२१९	२१९
विश्वरूपाः	१३८	११५	वेसति	२१०	२१६
विश्वम्	३१९	३१९	वैतसः	३१४४	३१२९
विषम्	११२४	११२२	व्यथिः	२१२२	२१९३
विषुणः	४१९४	४१९	व्यन्तः	४१९३	४१९
विष्टप्	११७	११४	व्यानशिः	३१९	३१९
विष्ट्री	२१२	२१९	व्योम	११६;१०,२७	११३,६,१२
विष्णौ	४१३९	४१२	व्रजः	११९८	११९०
विष्णुः	३१२८	३१९७	व्रतम्	२१२	२१९
विष्पतः	५१२३	४१३	व्रन्दी	४१३७	४१२
विस्तुहः	५१३	४१३	व्राः	४१२५	"
विहायाः	३१३	३१३	व्राताः	२१५	२१३
वीरुधः	५१४	४१३	व्राधन्	३१४	३१३
वीळु	२१९६	२१९	विशः	३१८	३१५
वृक्	२१९७	"	श.		
वृक्तबहिषः	३१२९	३१९८	शंयोः	४१९५	४१९
वृकः	२१४३;३१ ३७;४१३८	२१२०;३१२४ ४१२	शंसति	३१२९	३१९४
वृजनम्	२१९६	२१९	शक्तिः	२१२	२१९
वृणक्ति	२१४९	२१९९	शक्करी	२१७,२०	२१४,१९
वृतम्	२१९९	२१९०	शग्धि	३१३९	३१९९
वृत्रतये	२१३६	२१९७	शग्मम् (शक्म)	२१२	२१९
वृत्रम्	२१९९	२१९०	शग्मम्	३१९	३१६
वृत्रः	११९७	११९०	शची	११२३;२१९; ३१९३	११९९;२१९; ३१९
वृन्दम्	५१३५	४१३	शतम्	३१९	३१९
वृन्दारकः	"	"	शतरा	३१८	३१६
वृश्चति	२१४०	२१९९	शब्दः	११२२	११९९
वृषन्धिः	११९७	११९०	शम्	३१९	३१६
वेति	२१९०,१४, २७	२१६,८,१४	शम्नाति	२१४९	२१९९
वेदः	२१९८	२१९०	शमी	२१२	२१९
वेधाः	३१२४	३१९५	शम्बरः	११९८	११९०
वेनति	२१९०,२८; ३१२९	२१६,१४;३१ १४	शम्बरम्	११२९;२१९७	११२२;२१९
वेनः	३१२४,२७	३१९५,१७	शम्बः	४१४०	४१२
वेपः	२१२	२१९	शरणम्	३१६	३१४
			शरारुः	५१३४	४१३
			शर्धः	२१९५	२१९

शर्म	३१६	३१४	शिवम्	३१९	३१६
शर्याः	२१८;४२७	२१५;४१२	शिवृधम्	"	"
शर्वरी	१११	११७	शेषः	२१३	२१२
शवति	२१३०	२१९४	शोकी	११११	११७
शवः	११२६;२११५	११२२;२१९	शोचति	११४०	११९६
शशयानः	३१२२;५११०	३१९४;४१३	शोचिः	११४१	११७७
शश्वत्	३११	३११	श्रोतति	२१२६	२१९४
शाखाः	२१८	२१५	शनयति	२१४०	२१९९
शातपन्ता	३१९	३१६	श्मशा	४१३२	४१२
शाशदानः	५१२०	४१३	श्यावाः	११३९	१११५
शिक्षति	३१३३	३१२०	श्यावी	११११	११७
शिताम	४११	४११	श्येनासः	११३७	११९४
शिपिविष्टः	४१३०	४१२	श्रत्	३११४	३११०
शिप्रे	४१४	४११	श्रवः	२११२,१९	२१७,१०
शिमी	२१२	२११	श्रायन्तः	५१९	४१३
शिम्बाता	३१८	३१६	श्रुटी	५११४	"
शिरिणा	११११	११७	श्लोकः	१११९	११११
शिरिम्बिठः	५१२	४१३	श्वघ्नी	४१३९	४१२
शिल्युः	३१९	३१६	श्वसिति	२१४०	२११९
शिल्पम्	२१२;३१११	२११;३१७	श्वान्ति	२१२५	२११४
शिवम्	३१८	३१६	श्वान्त्रम्	२११८;४१२३	२११०;४१२
शिशीते	४१११	४११	श्वेत्या	१११४	११८
शीभम्	२१३१	२११५	ष.		
शीरम्	४१४	४११	ष्वःकति	२१२५	२११४
शु	२१३१	२११५	स.		
शुकम्	११३०	१११२	संयत्	२१३८	२११७
शुभम्	"	"	संयुगे	"	"
शुनम्	३१९	३१६	संवतः	"	"
शुरुधः	५११८	४१३	सक्षति	२१२५	२११४
शुष्णम्	२११६	२१९	सगरः	११६	११३
शुष्मम्	"	"	सङ्गाः	२१३५	२११७
शुघनासः	२१३१	२११५	संख्ये	२१३७	"
शुरसाती	२१३७	२११७	सङ्गये	"	"
शूर्ताः	२१३१	२११५	संगमे	२१३८	"
शूषम्	२११६;३१९	२१९;३१६	संगे	"	"
श्रङ्गाणि	११४१	१११७	सचीत	२१२९	२११४
श्रणाति	२१४०	२११९	सचते	३१४५	३१२९
शेषः	३१४४	३१२९	सचा	४१२७	४१२

सत्	११२९	११२२	सर्पति	२१२५	२११४
सतीनम्	११२८	"	सर्पिः	११३०	११२२
सतः	३१४१	३१२९	सर्वम्	११२९	"
सत्यम्	११२८	११२२	संस्ते	२१२६	२११४
सत्रा	३११४	३११०	सललूकम्	५१३	४१३
सदनम्	११२७	११२२	सलिलम्	११२४; ३११	११२२; ३११
सदसी	३१४६	३१३०	सवनम्	३१२७	३११७
सदान्वे	५१३२	४१३	सवीमनि	५१९	४१३
सद्य	११२८; २१३८	११२२; २११७	सञ्चति	२१२९	२११४
	३१६	३१४	ससम्	२११३; ४१२६	२१०; ४१२
सद्यनी	३१४६	३१३०	सस्ति	३१३४	३१२२
सनाभयः	२१९	२१५	सस्त्रिम्	४११९	४१२
संनुतः	३१३८	३१२५	सस्रुतः	११३३	१११३
सनेमि	३१३९	३१२७	सस्वः	३१३८	३१२५
सपति	३१७; २१	३१५; १४	सहस्रम्	३११	३११
सपर्यति	३१७	३१५	सहः	११२६; २११६	११२२; २१९
ससर्षयः(सप्त- ऋषयः)	११९	११५	साचीवित्	२१३२	२११५
ससिः	११३६	१११४	साध्याः	११९	११५
सप्रथाः	५११०	४१३	सायकः	२१४३	२१२०
सबाधः	३१२९	३११८	सिनम्	२११३; ४१२८	२१०; ४१२
समत्सु	२१३७	२११७	सिन्धवः	११३४	१११३
समनम्	२१३५	"	सिषक्तु	३१४५	३१२९
समनीके	२१३७	"	सिसर्ति	२१२७	२११४
समरणे	२१३६	"	सीम्	४१४२	४१२
समर्थे	२१३७	"	सीराः	११३१	१११३
समितिः	२१३४	"	सुकम्	३११६	३११२
समिथे	२१३७	"	सुक्षेम	११२५	१११२
समीके	२१३५	"	सुखम्	११२७	"
समुद्रः	११६	११३	सुगम्यम्	३१९	३१६
समोहे	२१३८	२११७	सुतुकः	४१११	४११
समः (स्य)	४१४०	४१२	सुतः	२११२	२१०
सरस्वती	१११९	११११	सुदत्रः	५११६	४१३
सरस्वत्यः	११३४	१११३	सुदिनम्	३११०	३१६
सरितः	११३१	"	सुनीथः	३११२	३१८
सरः	११२३; २६	११११; १२	सुपर्णाः	११९; ३७	११५; १४
सर्गाः	११३०	११२२	सुपर्णा	११२०	११११
सर्णोकम्	११२८	"	सुप्रायणाः	४१११	४११
			सुमत्	५१२६	४१३

सुभ्रम्	३१०	३१६	स्रवति	२१२४	२११४
सुभ्रावरो	१११४	११८	स्रवन्त्यः	११३३	१११३
सुरा	११२६	१११२	स्रोतः	११२६	१११२
सुविते	४१९	४११	स्रोत्याः	११३१	१११३
सुविदत्रः	५११६	४१३	संसते	२१२६	२११४
सुशिप्रः	५११९	"	स्वः	११७, २६	११४, १२
सूदः	३१३५	३१२३	स्वञ्चाः	४१२५	४१२
सूनरी	१११३	११८	स्वधा	११३०; २११३	१११२; २१७
सूनुः	२१३	२१२	स्वधितिः	२१४३	२१२०
सूनुता	१११३; २११३	११८; २१७	स्वधे	३१४६	३१३०
सूनुतावती	१११३	११८	स्वनः	११२१	११११
सूनुतावरी	"	"	स्वपिति	३१३४	३१२२
सूरिः	३१२६	३११६	स्वयम्भूः	११७	११३
सूर्तम्	५११७	४१३	स्वरति	२१२४; ३१२१	२११४; ३११४
सूर्या	११२१	११११	स्वरः	११२१	११११
सूकः	३१४३	२१२०	स्वसराणि	१११५; ३१६	११९; ३१४
सृणिः	४१४३	४१२	स्वसरम्	४१२७	४१२
सृप्रः	५१२०	४१३	स्वसारः	२१६	२१५
सेधति	२१२८	२११४	स्वाहा	११२१	११११
सोमानम्	५११२	४१३	सृतीकम्	११२७	१११२
सोमोअक्षाः	४१२३	४१२०	ह.		
स्तामुः	३१२७	३११६	हंसासः	११३५	१११४
स्तिपाः	५१२१	४१३	हनति	२१३०	२११४
स्तियानाम्	५१२२	४१३	हन्ति	२१२४	"
स्तुप्	३१२७	३११६	हयः	११३५	१११४
स्तृणाति	२१४०	२११९	हयन्तात्	२१२७	२११४
स्तृभिः	३१४२	३१२९	हरयः	२१५	२१३
स्तोयति	३१२०	३११४	हरयाणः	४१३६	४१२
स्तौति	३१२३	"	हरस्वयः	११३४	१११३
ज्ञेहयति	२१४१	२११९	हरः	११४१; २१२२	११७; २११३
स्पन्द्रासः	२११७	२१९		४११२	४११
स्पृधः	२१३६	२११७	हरितः	११०, ३२,	११६, १३, १५
स्फुरति	२१४०	२११९		३८; २१९	२१५
स्फुलति	"	"	हरी	११३८	१११५
स्यन्दते	२१२५	२११४	हर्म्यम्	३१५	३१४
स्यमति	२१२४	"	हर्म्यति	२१११, २६	२१६, १४
स्यूमकम्	३१९	३१६	हविः	११२८	१११२
स्योनम्	३११०	"	हासमाने	४१२४	४१२

हिकम्	३१५	३१२	हेम	१४,२९	१२,१२
हिनोत	५१२६	४१३	हेळते	२१२१	२११२
हिमा	१११३	११७	हेळः	२१२२	२११३
हिरण्यम्(तद्रूपः तद्वर्णः)	११४;३१९	११२;३१३	होत्रा	११२२;३१२८	११११;३११५
हिरण्यवर्णाः	११३२	१११३	ह्रस्वः	३१२	३१२
हिरूक्	३१३८	३१२५	ह्रयते	३१२०	३११४
हुरश्चित्	३१३७	३१२४	ह्ररति	२११४	२१८
हृणिः	११४१;२१२३	११७७;२११३	ह्ररः	२१२२	२११३
हेतिः	२१४२	२१२०	ह्रार्याणाम्	११३७	१११४

AN ALPHABETICAL INDEX (SANSKRIT.)
TO CHAPTER V OF THE NIGHANTU (NAMES OF DEITIES)
OMITTED IN THE KOS'A.

Appendix II.

अ.	अ० खण्डम्	उ.	अ० खण्डम्	द.	अ० खण्डम्
अक्षाः	५१३	इषुः	५१३	तिस्रोदेवोः	५१२
अम्नायी	"	इषुधिः	"	त्वष्टा	५१२, ४, ६
अग्निः	५११, ४				
अध्या	५१५	उर्वशी	५१५	दधिक्राः	५१४
अङ्गिरसः	"	उलूखलम्	५१३	दध्यङ्	५१६
अजएकपात्	५१६	उलूखलमुसले	"	दुन्दुभिः	५१३
अथर्वा	"	उषाः	५१५, ६	देवपत्न्यः	५१६
अथर्वीणः	५१५	उषासानक्ता	५१२	देवाः	५१६
अदितिः	"			देवीऊर्जाहुती	५१३
अनुमतिः	"	ऋतः	५१४	देवीजोष्टी	"
अपांनपात्	५१४	ऋभवः	५१५	दैव्याहोतारः	५१२
अभीशवः	५१३	ओ.		द्यावापृथिवी	५१३
अप्वा	"	ओषधयः	५१३	द्रविणोदाः	५१२
अरण्यानी	"			द्रुघणः	५१३
अश्वजनी	"	क.		द्वारः	५१२
अश्विनौ	५१६	कुहूः	५१५		
अश्वः	५१३	केशी	५१६	ध.	
असुनीतिः	५१४	केशिनः	"	धनुः	५१३
अहिः	"	कः	५१४	धाता	५१५
अहिर्बुध्न्यः	"	क्षेत्रस्यपतिः	"	धेनुः	५१३, ५
आ.		ग.		न.	
आदित्याः	५१६	गौः	५१५	नद्यः	५१३
आपः	५१३	गौरी	"	नराशंसः	५१२, ३
आस्याः	५१५	प्रावाणः	५१३	नाराशंसः	५१३
आत्नी	५१३	च.		प.	
इ.		चन्द्रमाः	५१५	पथ्या	५१५
इळा	५१५	ज.		पर्जन्यः	५१४
इळः	५१२	जातवेदाः	५११	पितुरः	५१५
इधमः	"	ज्या	५१३	पितुः	५१३
इन्दुः	५१४	त.		पुरूरवाः	५१४
इन्द्राणो	५१५	तनूनपात्	५१२	पूषा	५१६
इन्द्रः	५१४	तार्क्ष्यः	५१४	पृथिवी	५१३, ५, ६
				प्रजापतिः	५१४

व.	
बाह्विः	५१२
बृहस्पतिः	५१४
ब्रह्मणस्पतिः	"
भ.	
भगः	५१६
भृगवः	५१५
म.	
मण्डूकाः	५१३
मनुः	५१६
मन्युः	५१४
मरुतः	५१५
मित्रः	५१४
मृत्युः	५१५
य.	
यमः	५१४, ६
यमी	५१५
र.	
रथः	५१३
राका	५१५
रात्रिः	५१३
रुद्रः	५१४
रुद्राः	५१५

रोदसी	५१५
व.	
वनस्पतिः	५१२
वरुणः	५१४, ६
वसवः	५१६
वाक्	५१५
वाचस्पतिः	५१४
वाजिनः	५१६
वातः	५१४
वायुः	"
वास्तोष्पतिः	"
विधाता	५१५
विपाट्छुतुद्री	५१३
विश्वकर्मा	५१४
विश्वानरः (राः)	५१५, ६
विश्वेदेवाः	५१६
विष्णुः	"
वृषभः	५१३
वृषाकपायी	५१६
वृषाकपिः	"
वेनः	५१४
वैश्वानरः	५११
श.	
शकुनिः	५१३

शुनासीरौ	५१३
श्येनः	५१५
श्रद्धा	५१३
स.	
समुद्रः	५१६
सप्तऋषयः	"
सरण्युः	"
सरमा	५१५
सरस्वती	"
सरस्वान्	५१४
सविता	५१४, ६
साध्याः	५१६
सिनीवाली	५१५
सुपर्णः	५१४
सूर्यः	५१६
सूर्याः	"
सोमः	५१५
स्वस्तिः	"
स्वाहाकृतयः	५१२
ह.	
हविर्धाने	५१३
हस्तप्रः	"

**AN ALPHABETICAL INDEX (MARATHI)
OF WORDS IN PART (काण्ड) I.
Appendix III.**

अ.	को०	नि०		को०	नि०		को०	नि०
अन्न	२११४	२१७	कूप	२१३५	२१२३	नवें	२१४१	२१२८
अपत्य	२१४	२१२	कृमि	२१४३	२१२५	नानार्थअव्ययें	२११६	२११२
अप्राप्त	२१४२	२१२५	ख.			निद्राकरणें	२१३४	२१२२
अर्धें	"	"	खाणें	२११५	२१८	निश्चित	२१३८	२१२५
अश्व	२१३७	२११४	ग.			प.		
इन्द्राचे, अदि-			गाय	२१२०	२१११	पाहणें	२१५५	२१११
त्याचे, उषेचे,			गुप्त	२१३८	२१२५	पुष्कळ	२११	२११
व वृहस्प-			गृह	२१७	२१४	पूजाकरणें	२१२३	२११४
तीचे,	२१३८	२११५	गोणी (धान्य-			पृथ्वी	२१४	२११
मरुतांचे, सवि-			सांठवण्याची)	२१४३	२१२५	पृथ्वी व स्वर्ग	२१४८	२१३०
त्याचे, अग्नी-			च.			प्रशंसाकरण्या-		
चे, पृषेचे,			चोर	२१३७	२१२४	जोगें	२११२	२१७
अश्विनीकु-			ज.			प्राप्त	२१४२	२१२५
मारांचे, व			जळणारें	२१४१	२११७	प्रार्थनाकरणें	२१३४	२१२१
वायूचे,	२१३५	२११५	जळणें	२१४०	२११६	व.		
आ.			जवळ	२१३४	२११६	बळ	२११७	२१५
आकाश	२१७	२१३	जाणें	२१४१	२११५	बाहु	२१८	२१४
इ.			जुनें	२१२२	२११४	बुद्धि	२११३	२१५
ह्छाकरणें	२११२	२१६	अ.	२१४०	२१२७	बुद्धिवान	२१२६	२११५
उ.			थोडें	२१४१	२१२५	भ.		
उदक	२१३०	२११२	द.			भिणें व कां-		
उपमावाचक			दिवस	२११६	२१५	पणें	२१४५	२१२५
(शब्द)	२११५	२११३	दिशा	२१११	२१६	म.		
उषा	२११५	२१८	दूर	२१२५	२१२६	मनुष्य	२१६	२१३
ऊ.			दणें	२१३३	२१२०	मागणें	२१३२	२११५
अरिद्वज	२१३०	२११८	द्रव्य	२११५	२११०	मारणें	२१४२	२११५
क.			न.			मेघ	२११५	२११०
काळ	२१२	२११	नक्षत्र	२१४२	२१२५	मोठें	२१३२	२११५
काठी	२१४४	२१२५	नदी	२१३५	२११३	य.		
किरण	२११०	२१५				यज्ञ	२१२८	२११७
						यानें (याअर्थी)	२१४४	२१२५
						युद्ध	२१३५	२११७

[२५]

र.
रागावर्णे
रात्र
रूप
ल.
लहान
लौकर
व.
वज्र

को०	नि०	
२१२२	२११३	वाणी
२१११	२१७	वारुळ
२१११	२१७	व्यापणें
		श.
२१२	२१२	शिश्र
२१३३	२११५	शोभणें
		स.
२१४४	२१२०	सत्य
		सुख

को०	नि०	
२१२३	२१११	सुवर्ण
२१४३	२१२९	सूर्य
२१३९	२११८	सेवाकरणें
२१४४	२१२९	स्तुतिकरणारा
२१४४	२१२१	खी
		स्वर्ग
२११४	२११०	" व पृथिवी
२११०	२१६	स्वामी

को०	नि०
२१५	२१२
२१८	२१४
२१८	२१५
२१४	२१९
२१२७	२१९६
२१४४	२१२९
२१८	२१४
२१४८	२१३०
२१४५	२१२२

AN ALPHABETICAL INDEX (ENGLISH.)
 OF WORDS IN PART I (काण्ड १) OF THE GLOSSARY.
 Appendix IV.

A		Distant (far)... 3. 39; 3. 26.
Act (action)...	2. 2; 2. 1.	E
Anger ...	2. 22; 2. 13.	Earth ... .. 1. 4; 1. 1.
Angry (to be)	2. 22; 2. 13.	„ & Heaven 3. 48; 3. 30.
Anthill...	3. 42; 3. 29.	Eat ... .. 2. 15; 2. 8.
Arms ...	2. 8; 2. 4.	Expletives ... 3. 16; 3. 12.
Ask (beg) याचना	3. 32; 3. 19.	F
Attend (on) to.	3. 8; 3. 5.	Far (distant) .. 3. 39; 3. 26.
B		Fear (and trem- ble) .. .. 3. 45; 3. 29.
Burn	1. 40; 1. 16.	Fight s. (bat- tle) ... .. 2. 39; 2. 17.
Burning ...	1. 40; 1. 17.	Finger (toes) ... 2. 10; 2. 5.
C		Food ... .. 2. 14; 2. 7.
Certain... ..	3. 38; 3. 25.	Form (body) .. 3. 11; 3. 7.
Child	2. 4; 2. 2.	G
Cloud	1. 19; 1. 10.	Give ... .. 3. 33; 3. 20.
Comparison (words showing) ...	3. 19; 3. 13.	Go... .. 2. 22; 2. 14.
Cover (conceal)	2. 39; 2. 18.	Gold ... .. 1. 5; 1. 2.
Covered (con- cealed) ...	3. 36; 3. 25.	Great (large) 3. 5; 3. 3.
Cow	2. 20; 2. 11.	Gunnybag ... 3. 43; 3. 29.
D		H
Dawn	1. 15; 1. 8.	Half ... .. 3. 42; 3. 29.
Day	1. 16; 1. 9.	Happiness ... 3. 10; 3. 6.
Directions (points, quar- ters)	1. 11; 1. 6.	Heaven ... .. 1. 8; 1. 4.
		„ and earth 3. 48; 3. 30.
		Hidden... .. 3. 38; 3. 25.
		Horse ... .. 3. 7; 3. 4.

„ of Âditya }
 „ Agni }
 „ Ashwins }
 „ Brihaspati }
 „ Dawn } 1. 38; 1. 15.
 „ Indra }
 „ Maruts }
 „ Pûshan }
 „ Savitâ }
 „ Wind }

K

Kill ... .. 2. 42; 2. 19.

L

Large (great) 3. 5; 3. 3.

Little (small) 3. 41; 3. 29.

M

Male (organ)... 3. 44; 3. 29.

Man ... .. 2. 6; 2. 3.

Master (to be
m. of) ... 2. 44; 2. 21.

Much ... .. 3. 1; 3. 1.

N

Near ... .. { 2. 34; 2. 16;
3. 41; 3. 29.

New ... .. 3. 41; 3. 28.

Night ... .. 1. 13; 1. 7.

O

Old .... .. 3. 40; 3. 27.

P

Pervade (oc-
cupy, covet) 2. 39; 2. 18.

Planet (star)... 3. 42; 3. 29.

Possession (in
one's also not
in one's pos-
session.) ... 3. 42; 3. 29.

Praiser (admir-
er) ... .. 3. 27; 3. 16.

Praiseworthy 3. 12; 3. 8.

Q

Quake (with
fear) ... .. 3. 45; 3. 29.

R

Ray ... .. 1. 10; 1. 5.

Request (soli-
cit) ... .. 3. 34; 3. 21.

Riches... .. 2. 19; 2. 10.

River ... .. 1. 35; 1. 13.

Rule (to) ... 2. 45; 2. 22.

S

Sacrifice ... 3. 28; 3. 17.

Sacrificial
priests ... 3. 30; 3. 18.

See ... .. 3. 15; 3. 11.

Serve ... .. 3. 45; 3. 29.

Short ... .. 3. 2; 3. 2.

Sky ... .. 1. 7; 1. 3.

Sleep ... .. 3. 34; 3. 22.

Soon ... .. 2. 33; 2. 15.

Speech ... .. 1. 23; 1. 11.

Stick ... .. 3. 44; 3. 29.

Strength ... 2. 17; 2. 9.

Sun ... .. 1. 8; 1. 4.

Sure ... .. 3. 38; 3. 25.

T			
Talent...	... 3. 13; 3. 9.	Tremble.	... 3. 45; 3. 29.
Talented (intel-		Truth ...	... 3. 14; 3. 10.
ligent) ...	3. 26; 3. 15.	W	
Thief ...	... 3. 37; 3. 24.	Water ...	... 1. 30; 1. 12.
This, that		Well s. ...	... 3. 35; 3. 23.
(with) ...	3. 44; 3. 29.	Wish ...	... 2. 12; 2. 5.
Thunderbolt		Woman...	... 3. 43; 3. 29.
(Indra's) ...	2. 44; 2. 20.	Worm ...	... 3. 42; 3. 29.
		Worship	... 3. 23; 3. 14.

विक्रीस तयार.

निर्णयसागर छापखान्यांतील पुस्तकें.

प्राकृत.

आनंदराव.	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
आर्यवृत्त.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
आख्या.—भाग पहिला.	किंमत ॥ आणा, ट. ॥ आणा.
आल्फ्रेड धि ग्रेत ह्याचें चरित्र.	किंमत १० आणे, ट. १ आणा.
इंग्रजी सुरस रत्नमाला.	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
इंद्रियमहत्त्वविचार....	किंमत ८ आणे, ट. १ आणा.
कहाण्या.	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
कादम्बरी कथासार.	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
कृष्णाकुमारी काव्य... ..	किंमत ५ आणे, ट. ॥ आणा.
गरुडपुराण... ..	किंमत ११ रुपया, ट. २ आणे.
गीतापद्यमुक्ताहार.	किंमत २ रुपये टपालसह.
गृहवैद्य.	किंमत १२ आणे, ट. २ आणे.
छत्रपति संभाजीमहाराज.	किंमत ११ रुपया, ट. २ आणे.
जन्माष्टमी.	किंमत २ आणे, ट. ॥ आणा.
तुकारामाष्टक.	किंमत ॥ आणा, ट. ॥ आणा.
दारुची लावणी.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
दिनार्बस.	किंमत १४ आणे, ट. १॥ आ.
दिवाळी.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
दुःखिताश्रुमार्जन.	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
देवीमाहात्म्य. (सप्तश० प्रा०ओ० टीका.)	किंमत ११ रुपया, ट. २ आणे.
द्रौपदीहरण... ..	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
धर्मसिंधु. (संस्कृत मूळ व मराठी भाषांतर.)	किंमत ६ रुपये, ट. ६ आणे.
धर्मराजद्रौपदीसंवाद.	किंमत १॥ आणा, ट. ॥ आणा.
नलदमयंतीचरित्र.	किंमत ४ आणे, ट. ॥ आणा.
नागानंदसार.	किंमत २॥ आणे, ट. ॥ आणा.
पथ्यापथ्यविचार.	किंमत २ आणे, ट. ॥ आणा.
पाळणे.	किंमत ॥ आणा, ट. ॥ आणा.

प्रपंच आणि परमार्थ.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
फुलांची परडी.	किंमत ४ आणे, ट. ॥ आणा.
बाळमित्र.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
भाऊबंदांत कलह उत्पन्न होऊन विभक्त होतात त्याचीं कारणें	
काय व ते न होण्याचे उपाय.	किंमत ४ आणे, ट. ॥ आणा.
मनुवचन.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
महामारी.	किंमत ६ आणे, ट. ॥ आणा.
मुद्राराक्षससार.	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
मुलांस उत्तम वक्षीस.	किंमत ८ आणे, ट. १ आणा.
मुलांचें कल्याण.	किंमत १॥ आणा, ट. ॥ आणा.
मुंबई युनिव्हर्सिटीचे संस्कृत म्याट्रिक्युलेशन पेपर व त्यांचीं उत्तरे	
सन १८६२-१८८२.	किंमत १०० रु.आ.ट. १ आणा.
ध्यातिराजाची कथा.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
यशोदागीत.	किंमत ॥ आणा, ट. ॥ आणा.
रघुवंशनामक कालिदासकविविरचित महाकाव्य ह्याचें मराठी	
पद्यात्मक भाषांतर....	किंमत २ रुपये, ट. ३ आणे.
राजगुरु दादोजी कोंडदेव आणि छत्रपति शिवाजीमहाराज.	
	किंमत ६ आणे, ट. १ आणा.
रामनवमी.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
रामविजयग्रंथ. (औंवीबद्ध)....	किंमत ३ रुपये, ट. १० आणे.
रुक्मिणीस्वयंवर. रेशमी पुढ्यानें बांधलेलें.	किंमत ८ आणे, ट. १ आणा.
,, साधें.	किंमत ६ आणे, ट. १ आणा.
वाल्मीकि रामायणाचें मराठी भाषांतर.	किंमत २० रु. ट. १ रु. २ आणे,
वासवदत्ता कथासार.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
विचारसाधन.	किंमत ४ आणे, ट. ॥ आणा.
विष्णुबाबा ब्रह्मचारीवृत्त वंदोक्तधर्मविचार.	किंमत ७ आणे, ट. ॥ आणा.
विदुरवचन....	किंमत २ आणे, ट. ॥ आणा.
विद्यार्थी.	किंमत १॥ आणा, ट. ॥ आणा.
विद्यार्थ्यांचा व्याकरणमित्र....	किंमत १॥ आणा, ट. ॥ आणा.
वियुक्तदंपति प्रहसन.	किंमत ४ आणे, ट. ॥ आणा.
शकुंतलाचरित्र.	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.

शानिमाहात्म्य. (ओवीवद्ध.)	...	...	किंमत २ आणे, ट. ॥ आणा.
शिवलीलामृत मोठें.	...	...	किंमत १२ आणे, ट. २ आणे.
शिवलीलामृत. रेशमी	...	...	किंमत ८ आणे, ट. १॥ आणा.
शूद्रकमलाकर.	...	...	किंमत ४ रुपये, ट. ४ आणे.
श्रीएकनाथचरित्र.	...	...	किंमत १२ आणे, ट. २ आणे.
श्रीधरकृत पांडवप्रताप.	...	...	किंमत ४ रुपये, ट. १४ आणे.
श्रीमंत पहिले बाजीराव बल्लाळ पेशवे यांचें चरित्र.			किंमत ८ आणे, ट. २ आणे.
श्रीज्ञानेश्वरचरित्र.	...	...	किंमत १२ आणे, ट. २ आणे.
सदाचार.	...	...	किंमत ११ रुपया, ट. २ आणे.
सद्वर्तन.	...	...	किंमत १२ आणे, ट. १॥ आणा.
साहा सुलभ संवाद.	...	...	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
साम्युएल जान्सन....	...	...	किंमत ७ आणे, ट. १ आणा.
सावित्रीचरित्र.	...	...	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
सुगम प्रियदर्शिका...	...	...	किंमत २ आणे, ट. ॥ आणा.
सुलभ विक्रमोर्वशी.	...	...	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
सुलभशाकुंतल.	...	...	किंमत २॥ आणे, ट. ॥ आणा.
सुशीलयमुना अथवा वासुदेव बळवंत फडक्यांच्या वंडांची			
धामधूम.	...	...	किंमत १२ आणे, ट. १॥ आणा.
सोपीं गाणीं.	...	...	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
सोळासोमवार.	...	...	किंमत १ आणा, ट. ॥ आणा.
सौंदर्यलहरी व तिची समश्लोकी टीका.			किंमत ४ आणे, ट. १ आणा.
स्त्रीगीत.	...	...	किंमत ३ आणे, ट. ॥ आणा.
स्त्रीनिक्षणबोध.	...	...	किंमत २ आणे, ट. ॥ आणा.
हरियिजय. (ओवीवद्ध.)	...	...	किंमत २ रुपये, ट. ८ आणे.
श्रीमद्भगवद्गीता, सुबोधचंद्रिका.	...	...	किंमत १० आणे, ट. १ आणा.
वालबोध पहिलें पुस्तक.	...	...	किंमत १ आ. ट. दहाप्रतीस १ आ.
” दुसरें पुस्तक.	...	...	किंमत २ आणे, ट. ॥ आणा.
मन्हाड्यांच्या संबंधानें चार उद्गार...			किंमत ११ रुपया, ट. २ आणे.
निवडक बोधपर पदें व अभंग.	...	...	किंमत १॥ आणा, ट. ॥ आणा.

हीं पुस्तकें मुंबईत काळकादेवीच्या रस्त्यावरील “निर्णयसागर” हें पखान्यांत रोख पैसे पाठविले असतां विकत मिळतील.

यांच्याकडे । नतीस असलेल. संस्कृत

किमत. टपाल.

र.आ. आ.

कालिदासकृत रघुवंश काव्य, मलिनाथकृत टीका व पाठान्तरे यांसहित. २-०	३॥
कालिदासकृत कुमारसंभव काव्य, मलिनाथकृत टीका (सर्ग १-८) व सीतारामकृत टीका (सर्ग १-१०) व पाठान्तरे यांसहित. २-०	३॥
कालिदासकृत मेघदूत काव्य, मलिनाथकृत टीका, पाठान्तरे व अर्थप्रदर्शक इंग्रजी टिप्पणी यांसहित. ०-१२	२
कालिदासकृत ऋतुसंहार काव्य, मलिनाथकृत टीका, पाठा- न्तरे यांसहित व जोगारामकृत ०-१२	२
कालिदासकृत अभिज्ञानशाकुन्तल नाटक, राघवभट्टकृत टीका व अर्थप्रदर्शक इंग्रजी टिप्पणी यांसहित. २-०	२॥
कालिदासकृत विक्रमोर्वशी नाटक, रत्नावलीकृत टीकेसहित ०-१२	२
कालिदासकृत मालविकाग्निमित्र नाटक, काट्यश्रेयसकृत टीकेस- हित (छापत आहे). ०-१२	२
राजशेखरकृत विदुशालभञ्जिका नाटिका, नारायणकृत टीके- सहित (छापत आहे). ०-१२	२
श्रीहर्षकृत रत्नावली नाटिका, अर्थप्रदर्शक इंग्रजी टिप्पणीसहित. ०-८	१॥
श्रीहर्षकृत प्रियदाशिका नाटिका, अर्थप्रदर्शक इंग्रजी टिप्पणीसहित. ०-८	१॥
बाणभट्टकृत कादम्बरी, भानुचंद्र व शिवराम यांच्या टीकांसहित (छापत आहे). आगाऊ... .. ५-०	३
दण्डिककृत दशकुमारचरित, पूर्वपीठिका व उत्तरपीठिका, पद्य- नामकृत उत्तरपीठिका, कवीन्द्रसरस्वती व शिवराम यांच्या दशकुमारचरितावरील टीका व पूर्वपीठिकावरील परीक्षेच्या टीका व पाठान्तरे यांसहित. २-०	४
भासकृत प्रियताराकुंभिका काव्य, मलिनाथकृत टीका व पा- ठान्तरे यांसहित. २-०	४
सांघकृत शिशुपालवध काव्य, मलिनाथकृत टीका व पाठान्तरे यां- सहित. ३-०	४
श्रीहर्षकृत वैश्याचरित काव्य, नारायणकृत टीकेसहित (छापत आहे) ४-०	८
पुद्दिककृत भट्टिकाव्य, जयमङ्गलकृत टीकेसहित... .. ३-०	४
विद्यामण्डितकृत हितोपदेश, अर्थप्रदर्शक इंग्रजी टिप्पणीसहित. १-०	१॥
कमभट्टकृत नलचम्पू, चण्डपालकृत टीका व पाठान्तरे यांसहित २-०	
विद्वत्तरुनभाष्यागार. ३-०	५

(5)

गुरु विरजानन्द दण्डी
सन्दर्भ पुस्तकानुसार
पु पु परिग्रहण क्रमांक: 3324
दस्तावेज संख्या: ५५५

मुस्तकालम, गुप्तकाल कांभोजी विश्वविद्यालय
वृत्तिकास ।